

Uitvoeringsprogramma Kansrijke Wijk

Bewaar onze
historie
als ogen
van de stad
die kijken
in de spiegel
van een
rijk verleden.

NAAR EEN KANSRIJKE TOEKOMST

September 2023

NATIONAAL
PROGRAMMA
ROOSENDAAL

ROOSENDAAAL

VOOR ONS
ROOSENDAAAL

VOOR ONS
ROOSENDAAAL

VOOR ONS
ROOSENDAAAL

---

vooronsroosendaal.nl

VOOR ONS

Inhoudsopgave

.....	1
Inleiding.....	4
Focuswijken: samenvattend profiel	6
Ons Ambitiedocument als stevige kapstok	7
De hoofdthema's Kansrijke Wijk: analyse en opgaven.....	9
Ambities en doelstellingen	15
“Zo doen we dat in Roosendaal”	18
Interventies hoofdthema's.....	24
Begroting	41
Monitoring	41

Inleiding

In meerdere steden in Nederland, waaronder Roosendaal, staan leefbaarheid en veiligheid in sommige wijken en buurten onder druk. Vooral in de naoorlogse wijken stapelen problemen als werkloosheid, (kans)armoede, slechte gezondheid en onderwijsachterstanden zich op. We zien steeds meer huishoudens met een combinatie van problemen. Ook zien we buurten die er op het eerste gezicht prima uitzien, maar problemen kennen die aan de oppervlakte niet altijd zichtbaar zijn. De neiging bestaat om deze wijken en buurten te voorzien van negatieve kwalificaties. Wij gaan liever uit van de kracht en het kapitaal dat wél aanwezig is in deze buurten. Daarom zetten we in op het gevoel van inwoners en het toekomstperspectief dat zij, net als ieder ander, verdienen. Alle inwoners in Roosendaal verdienen het om kansrijk op te groeien. Het is de ambitie van Roosendaal om de neerwaartse spiraal te doorbreken. Roosendaal mag geen stad worden waar de buurt waar je opgroeit bepaalt welk toekomstperspectief je hebt. Investerings in kwetsbare wijken en buurten moeten deze tweedeling opheffen en alle inwoners van Roosendaal bestaanszekerheid, geborgenheid en kans op een mooie toekomst bieden.

Nationaal Programma Roosendaal

Roosendaal is in 2022 als focusgebied toegevoegd aan het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV). Dat is een integraal programma van 20 jaar, waarbij het Rijk met een alliantie van lokale partijen in Roosendaal extra inzet plegen om in de focuswijken de leefbaarheid en veiligheid verbeteren en de inwoners weer perspectief bieden. Het afgelopen jaar hebben we niet stilgezeten in Roosendaal. Een flink aantal partners uit de stad heeft zich verbonden aan het programma en gezamenlijk een eigen gebiedsprogramma opgesteld: Ambitiedocument Nationaal Programma Roosendaal. Het ambitiedocument beschrijft de ambities die we gezamenlijk stellen en de beweging die we willen creëren. Het beschrijft ook hoe we als alliantie een nieuw soort samenwerkingsverband aangaan, waarin we werken vanuit vertrouwen en doen wat ertoe doet. Het herstellen van de verbinding met inwoners staat daarbij centraal. We zetten in op innovaties en zien leren als motor van verandering, met als doel om het anders en beter te doen dan voorheen. Dit vraagt om lef, durf en daadkracht van álle partners van het Nationaal Programma Roosendaal.

Het ambitiedocument vraagt om een verdere uitwerking naar een concreet uitvoeringsprogramma, waarin duidelijk wordt welke partner wat gaat doen om de gezamenlijke ambities te bereiken. Een deel van deze verdere uitwerking is geland in het actieprogramma Preventie met Gezag. Met het uitvoeringsprogramma Kansrijke Wijk kunnen we een volgende belangrijke stap zetten in de uitwerking van het ambitiedocument. Binnen het programma Kansrijke Wijk ligt de focus op het versterken van sociaalmaatschappelijke en sociaaleconomische kansen van wijken en buurten en hun inwoners. Concreet gaat het om opgaven op het gebied van armoede- en schuldenpreventie, het voorkomen en het inlopen van ontwikkel- en onderwijsachterstanden van jonge kinderen, het bieden van perspectief aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en het veerkrachtiger en weerbaarder maken van inwoners binnen hun leefomgeving. De doelstellingen uit het Ambitiedocument die niet in dit uitvoeringsprogramma Kansrijke Wijk of Preventie met Gezag worden

behandeld, worden later verder uitgewerkt in het overkoepelende uitvoeringsprogramma Nationaal Programma Roosendaal.

In dit document schetsen we eerst een samenvattend profiel van de wijken en buurten, waarop het NPLV en dus ook dit programma betrekking heeft. Vervolgens zetten we uiteen hoe de hoofdthema's van Kansrijke Wijk aansluiten bij de hoofdambities uit ons Ambitiedocument Nationaal Programma Roosendaal. Daarna zoomen we verder in op de opgaven uit Kansrijke Wijk en beschrijven we een analyse van de huidige situatie. Die monden vervolgens uit in onze ambities en doelen, die we daarna vertalen in concrete interventies en activiteiten. Ten slotte staan we kort stil bij monitoring en evaluatie.

Focuswijken: samenvattend profiel

Roosendaal is een stad van doeners. Alles om van het leven te genieten, ligt binnen bereik. Dat zou voor iedereen zo moeten zijn, maar dat is nu nog niet het geval. De wijken **Kalsdonk**, **Westrand**, **Kroeven**, **Langdonk** en de buurten **Hulsdonk**, **Fatima** en **Centrum-Oud** zijn aangemerkt als focusgebied binnen het NPLV. De ruim 37.000 inwoners uit deze wijken en buurten profiteren niet of nauwelijks van de groeiende economie die Roosendaal en ook de omliggende regio West-Brabant kenmerkt. Integendeel: in een steeds groter deel van de genoemde wijken en buurten is eerder sprake van een neerwaartse spiraal en stapelen de problemen zich op; zichtbaar, maar ook onzichtbaar 'achter de voordeur'. Wie in deze buurten en wijken opgroeit verdient gemiddeld minder, woont in een slechtere woning, krijgt lagere schooladviezen en heeft met hogere zorgkosten te maken. Relatief veel mensen moeten rondkomen van een laag inkomen, leven op of net onder het sociaal minimum of ontvangen een bijstandsuitkering. Veel huishoudens moeten vaak verschillende uitdagingen tegelijkertijd het hoofd bieden. Diverse negatieve factoren versterken elkaar: meer armoede, slechtere gezondheid, een lager opleidingsniveau, lagere arbeidsparticipatie en minder sterke maatschappelijke participatie. Risico op armoede en een gebrek aan bestaanszekerheid leiden tot onzekerheid en zetten inwoners in de overlevingsstand. Mensen die zich altijd zorgen maken over geld, hebben geen ruimte om zich bezig te houden met hun eigen ontwikkeling en het opbouwen van een sociaal netwerk. Zij zijn extra kwetsbaar en missen toekomstperspectief. Door de stapeling van problemen is ook de sociale balans in de wijk of buurt erg kwetsbaar.

Ondanks alle problemen is er ook sprake van kracht en hoop. Er zijn inwoners, organisaties en ondernemers die iets willen betekenen voor hun wijk of buurt en voor hun wijk- of buurtgenoten. Die met initiatieven komen waar anderen weer kracht en hoop uit putten en die voor verbinding en verbondenheid zorgen. En die maken dat mensen trots zijn op de straat, buurt en wijk waar ze wonen. Kortom, allemaal aanknopingspunten die laten zien dat verandering mogelijk is, en die verandering is keihard nodig.

Ons Ambitiedocument als stevige kapstok

‘Over twintig jaar voelen inwoners zich thuis in Roosendaal en hebben zij het gevoel van betekenis te zijn.’

Zo luidt de hoofdambitie van ons Ambitiedocument Nationaal Programma Roosendaal waar inmiddels alle betrokken partners in Roosendaal hun handtekening onder hebben gezet. Het is ambitieus, want ambitie is wat Roosendaal verdient.

Ons Ambitiedocument berust op drie sporen, waar we onze hoofdambities aan gekoppeld hebben:

1. Een zeker bestaan
2. Vergroten van het veiligheidsgevoel
3. Vertrouwen in de toekomst

De keuze voor deze sporen is een bewuste, omdat ze integraal en domein overstijgend zijn. Met het uitvoeringsprogramma Kansrijke Wijk zetten we een belangrijke vervolgstap op weg naar de verwezenlijking van de Roosendaalse hoofdambities. We beschouwen het uitvoeringsprogramma Kansrijke Wijk dan ook als een onderdeel van het totale uitvoeringsprogramma dat we op basis van het Ambitiedocument opstellen. Het Ambitiedocument vormt een stevige kapstok voor het uitvoeringsprogramma Kansrijke Wijk. Immers, de hoofdthema's van Kansrijke Wijk (Armoede en Schulden, Re-integratie, Veerkracht en Weerbaarheid, Ontwikkeling Jonge Kind) zien we terug in onze drie sporen en sluiten naadloos aan bij onze hoofdambities. Ook Roosendaal wil armoede en schulden voorkomen. Ook Roosendaal wil wijken en buurten én hun inwoners veerkrachtiger en weerbaarder maken. Ook in Roosendaal willen we meer mensen perspectief op de arbeidsmarkt bieden en aan een betaalde baan helpen. En ook in Roosendaal willen we dat elk kind en elke jongere een kansrijke toekomst tegemoet gaat. Kortom, Kansrijke Wijk 'spoort' uitstekend met de hoofdlijnen en de manier van werken die de Alliantie in Roosendaal voor de uitvoering van het Nationaal Programma heeft uitgezet.

Behalve de genoemde sporen vormen ook de uitgangspunten voor de manier waarop wij onze ambities willen verwezenlijken, een prima kapstok voor de uitvoering van Kansrijke Wijk. In onze aanpak is het perspectief van onze inwoners leidend voor alles wat we doen. We sluiten aan bij wat inwoners beweegt, willen voor verbinding zorgen en aan vertrouwen werken. Waar nodig en mogelijk wijken we af van de geëffende paden en breken we door bestaande kaders heen. We zetten in op innovaties en zien leren als motor van verandering. Uiteindelijk tellen de resultaten, die vaak op de wat langere termijn worden behaald. Maar we hechten ook belang aan het behalen van kleinschalige successen en maken die zichtbaar. Op die manier stimuleren we partners en inwoners tot nog meer initiatieven die ertoe doen.

Last but not least benadrukken we dat we behalve met partners in onze alliantie ook samen met inwoners aan de slag willen. Vooral in de startfase is het bouwen van vertrouwen belangrijk, zeker omdat we zo stevig inzetten op het gevoel van inwoners. Het Uitvoeringsplan Communicatie en Inwonersbetrokkenheid geeft handvatten hoe we de aanwezige kracht van inwoners kunnen zien, betrekken en benutten. We betrekken hen duurzaam bij het vormgeven van het programma en zorgen ervoor dat zij invloed kunnen

hebben op de ontwikkeling van initiatieven en programma's binnen het NP Roosendaal. Kortom, we hebben oog en oor voor wat inwoners voelen en ervaren. We willen hen niet alleen nadrukkelijk betrekken bij en laten participeren in onze aanpak, we willen hen ook iets kunnen bieden. Verder zijn we transparant, leggen we verantwoording af en maken we interventies en resultaten concreet zichtbaar.

'Zij aan Zij': stevige ambities met structurele financiering

Als stad en als gezamenlijke partners werken we toe naar het realiseren van dezelfde ambities, als het gaat om de uitvoering van ons Ambitiedocument, Preventie met Gezag en van Kansrijke Wijk en andere nog uit te werken doelstellingen.

Daarbij voelen we ons gesteund door het collegeprogramma 'Zij aan Zij' (2022-2026) waarin nadrukkelijk aandacht bestaat voor leefbaarheid, bestaanszekerheid en een perspectievolle toekomst voor alle inwoners. Het beleid is erop gericht dat kinderen kansrijk kunnen opgroeien, jongeren zich kwalificeren voor een plek op de arbeidsmarkt en volwassenen en gezinnen niet in de financiële problemen komen en uit de armoede en schulden geraken en/of blijven. Deze stevige ambities monden uit in een reeks van maatregelen en uitvoeringsplannen, waarvoor in de meerjarenbegroting substantieel extra geldmiddelen zijn opgenomen. Alles bij elkaar gaat het om structureel ruim 1,3 miljoen euro. Voor het NP Roosendaal is incidenteel (oplopend) 10 miljoen euro gereserveerd.

De hoofdthema's Kansrijke Wijk: analyse en opgaven

In dit hoofdstuk zoomen we in op de hoofdthema's van Kansrijke Wijk. Per hoofdthema omschrijven we hoe in grote lijnen de probleemanalyse voor het focusgebied in Roosendaal eruitziet. Op basis van die probleemanalyse formuleren we onze belangrijkste opgaven voor het betreffende hoofdthema. In het volgende hoofdstuk vertalen we die opgaven naar ambities en concrete doelen die we de komende vier jaar willen bereiken.

Voor de probleemanalyse is gebruik gemaakt van diverse bestaande -deels landelijke- bronnen, maar ook en vooral van (meestal recente) data per wijk en voor het hele focusgebied. Die zorgen bij elkaar voor een robuuste, data gedreven probleemanalyse op diverse van belang zijnde indicatoren. Al die informatie geeft ook inzicht in het DNA van elke wijk en van het totale focusgebied. Bij het vermelden van de analyseresultaten in dit hoofdstuk maken we veelal gebruik van de indicatoren en data voor het hele focusgebied. Waar nuttig en nodig vermelden we ook data per wijk. Dit stelt ons in staat om ook onze ambities, doelen en interventies zoveel mogelijk af te stemmen op het gehele focusgebied en om waar nodig te verbijzonderen naar één of meer wijken binnen het gebied.

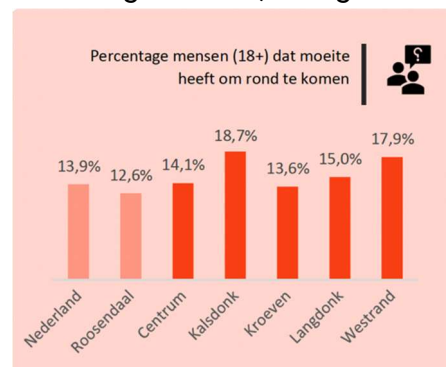
1. Armoede en schulden

In een gemeente waarin we willen dat iedereen mee kan doen, er gelijke kansen zijn voor iedereen en buurten leefbaar en veilig zijn, is gebrek aan bestaanszekerheid een complicerende factor.

ANALYSE

Inkomens

In het focusgebied wonen substantieel veel huishoudens met een laag inkomen. Het gemiddeld besteedbaar inkomen per huishouden ligt in het focusgebied 24,7% lager dan het landelijk gemiddelde en 13,4% lager dan het gemiddelde in heel Roosendaal. In Westrand ligt dit inkomen nog lager: bijna 31% lager dan het landelijk gemiddelde en 20% lager dan het Roosendaals gemiddelde. Waar landelijk het percentage huishoudens dat rond of onder het sociaal minimum leeft rond de 7% ligt, kent het focusgebied een gemiddelde van 9%, met 11% in Westrand en Kalsdonk. Als er wordt gekeken naar hoe mensen hun inkomen beleven zijn de cijfers nog veel urgenter. Het percentage dat aangeeft moeite te hebben om rond te komen is vooral in Kalsdonk en Westrand met 18,7% en 17,9% hoog.

Inwoners in de bijstand

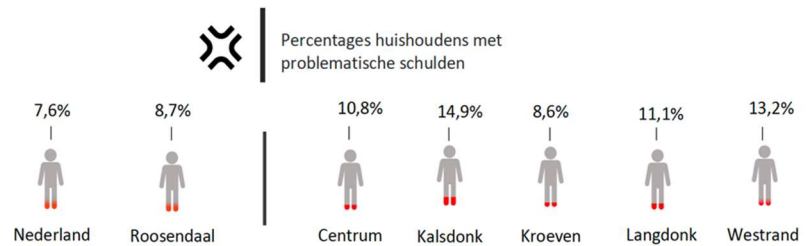
Als we vervolgens ook kijken naar het aantal bijstandsuitkeringen valt op dat het aantal inwoners in het focusgebied dat gebruik maakt van een bijstandsuitkering ruim hoger ligt dan het landelijk cijfer van 23,2 per 1000 inwoners. Voor Roosendaal gemiddeld geldt een cijfer van 25,6 per 1000 inwoners en voor het focusgebied geldt een gemiddelde van 38 per 1000 inwoners. Ook hier kennen Kalsdonk (50,4 per 1000 inwoners) en Westrand (46,8 per 1.000) uitschieters naar boven.

Inwoners met problematische schulden

Wat betreft schulden scoort Roosendaal ook slechter dan het landelijk gemiddelde. Landelijk gezien 2 op de 1000 inwoners te maken heeft met problematische schulden. In Roosendaal ligt het percentage huishoudens met problematische schulden

vooral in Kalsdonk en Westrand hoog met percentages van 14,9% en 13,2%. Het aandeel huishoudens in de schuldsanering in de focuswijken in Roosendaal ligt tussen de 3 en 5 per 1000 inwoners.

Het percentage kinderen dat deel uitmaakt van een gezin dat moet rondkomen van een bijstandsuitkering, bedraagt in het focusgebied gemiddeld 11%. Voor heel Nederland is dit percentage 7, voor heel Roosendaal 8. In Langdonk is sprake van 16% bijstandshuishoudens met één of meer kinderen en in Kalsdonk 14% bijstandshuishoudens met één of meer kinderen.

Jongeren zonder startkwalificatie

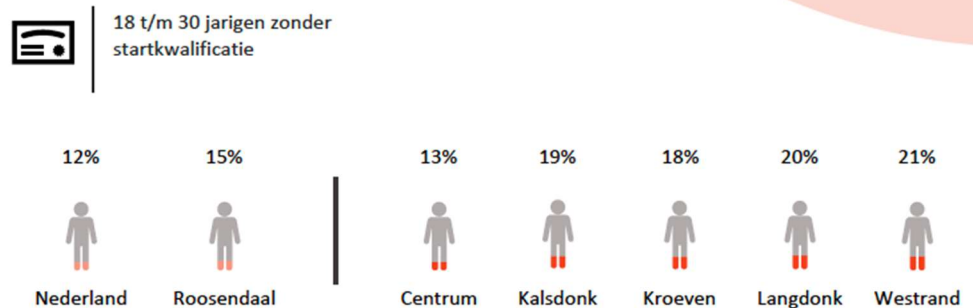
Armoede- en schuldenproblematiek zorgt voor stress, leidt tot kansenongelijkheid en kan bijdragen aan sociale isolatie. Financiële problematiek vergroot ook het risico op het zonder startkwalificatie

verlaten van school, wat weer leidt tot een slechtere

uitgangspositie op de arbeidsmarkt. In bijna alle focuswijken is het aandeel jongeren zonder startkwalificatie

hoger dan gemiddeld

in Nederland en in Roosendaal. Vooral in Kalsdonk, Langdonk, Westrand en Kroeven is het aandeel jongeren zonder startkwalificatie met 18% tot 21% een stuk hoger dan het Nederlands of Roosendaals gemiddelde.

DE ROOSENDAALSE OPGAVE

De bestaanszekerheid van veel inwoners in het focusgebied staat dus onder druk. Met alle bijkomende negatieve invloeden op onder andere de gezondheid en het mentaal welzijn van inwoners en de leefbaarheid in de buurt. De financiële situatie staat immers niet op zichzelf en gaat hand in hand met problemen op andere gebieden. De algehele opgave is het doorbreken van de vaak intergenerationele armoede. Daarbij draagt preventief inzetten op het voorkomen van armoede en schulden bij aan een stabiele gezinssituatie en die is weer van belang voor het verminderen van stress en het vergroten van veerkracht en weerbaarheid. Vooral voor kinderen en jongeren -de toekomstige generatie- is dat van

belang. Vanuit een meer stabiele gezinssituatie zullen zij zich beter kunnen ontwikkelen, minder snel afhaken op school en minder snel afglijden naar de criminaliteit. Een effectieve armoedebestrijding heeft als belangrijk sociaalmaatschappelijk effect dat inwoners zelfverzekerder en zelfredzamer worden en dat zij beter in staat zijn om te participeren in de samenleving.

2. Veerkracht en Weerbaarheid

In hoeverre zijn kwetsbare inwoners in staat om zich te weren tegen ontwikkelingen en gebeurtenissen, die hun sociale stabiliteit en toekomstperspectief bedreigen? Denk aan individuele omstandigheden als armoede, slechte gezondheid, werkloosheid en eenzaamheid. Maar ook aan maatschappelijke verschijnselen als racisme en discriminatie, radicalisering en polarisatie en criminaliteit en ondermijning. In hoeverre kunnen inwoners dan zelf regie pakken en kunnen ze zelfredzaam worden? Of samenredzaam; je kunt immers ook baat hebben bij de veerkracht en weerbaarheid, die jouw omgeving (wijk, buurt, straat) je biedt.

ANALYSE

Sociale aspecten

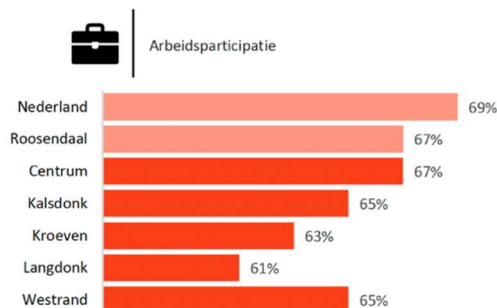
Zogeheten vitaliteitskaarten laten zien dat het aspect sociale leefomgeving in bijna alle focuswijken niet goed scoort. Langdonk en 't Oude Centrum scoren op dit aspect 'ongunstig' en Westrand en Kalsdonk zelfs 'zeer ongunstig'. De sociale cohesie in de wijken scoort voor het hele focusgebied een onvoldoende en ook op sociale contacten scoren de focuswijken lager dan het Roosendaals gemiddelde. Buurtbewoners voelen zich vervreemd, voelen zich niet (meer) thuis in de buurt, ervaren ongemak in het contact met buurtgenoten uit andere bevolkingsgroepen. Dit zijn belangrijke voedingsbodems voor radicalisering en extremisme, die de sociale stabiliteit in het focusgebied onder druk zetten.

DE ROOSENDAALSE OPGAVE

De sociale situatie in het focusgebied laat duidelijk zien dat we voor de opgave staan om de *maatschappelijke veerkracht* en de *veerkracht binnen gemeenschappen* te vergroten. Op het gebied van *maatschappelijke veerkracht* ligt er in het focusgebied in Roosendaal een opgave in het verbeteren van de sociale cohesie en sociale contacten tussen gemeenschappen om ongemak in het contact met andere bevolkingsgroepen te verkleinen. Voor wat betreft het vergroten van de *veerkracht en weerbaarheid binnen gemeenschappen* ligt de opgave in het ondersteunen en bevorderen van stabiele gezinssituaties. In het focusgebied wonen relatief veel jongeren die het risico lopen af te glijden richting criminaliteit of jongeren die na het plegen van delicten terugkeren in de maatschappij. Deze jongeren maken bovengemiddeld vaak deel uit van eenoudergezinnen met een laag inkomen. De kans dat hun woon- en thuissituatie instabiel is en blijft, is groot en zo lopen kwetsbare jongeren een groot risico de gouden roltrap te betreden. Daarmee komt de sociale stabiliteit binnen het focusgebied nog verder onder druk te staan. Er is iets extra's nodig om deze gezinnen te ondersteunen en te voorkomen dat hun kinderen in de criminaliteit belanden.

3. Re-integratie

Het hebben van passend werk met een stabiel inkomen is belangrijk voor iemands perspectief en vertrouwen in de toekomst. Dit geldt voor volwassenen – zeker naarmate de afstand tot de arbeidsmarkt groter is-, maar ook voor jongeren. Arbeidsparticipatie en maatschappelijke participatie zijn bovendien in veel gevallen communicerende vaten. Wie een baan naar zijn of haar zin heeft en een duurzaam inkomen verdient, zit ook (letterlijk) beter in zijn of haar vel en vindt makkelijker de weg binnen de samenleving.

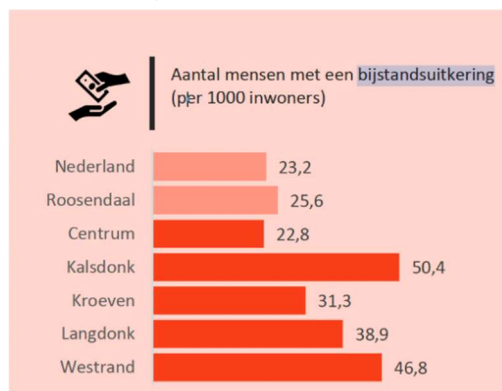
ANALYSE

Arbeidsparticipatie

In het focusgebied heeft gemiddeld 64,2% van de inwoners betaald werk. Langdonk scoort het laagst met een arbeidsparticipatie van 61%. Landelijk en voor heel Roosendaal liggen deze percentages op respectievelijk 69% en 67%.

Inwoners in de bijstand

In Roosendaal maken 1800 inwoners aanspraak op een uitkering op grond van de Participatiewet. Opvallend is dat in Kalsdonk per 1000 inwoners, 50,4 inwoners een bijstandsuitkering ontvangen. In Centrum wonen de minste inwoners met een bijstandsuitkering, 22,8 per 1000 inwoners (zie ook de analyse Armoede en Schulden).

DE ROOSENDAALSE OPGAVE

We moeten inwoners die aanspraak maken op ondersteuning bij arbeidsinschakeling volgens de Participatiewet, beter faciliteren, verleiden en begeleiden. Dit geldt vooral voor mensen met een grote, maar overbrugbare, afstand tot de arbeidsmarkt. De aandacht voor deze groep mensen is te laag. Enerzijds komt dit doordat de nadruk veelal op het behalen van een zo hoog mogelijke uitstroom ligt; mensen die het dichtst bij toetreding tot de arbeidsmarkt zitten, worden het eerst benaderd. Anderzijds is de te hoge caseload van klantmanagers de oorzaak. Een belangrijk gegeven is dat bijna één derde van de doelgroep in Roosendaal een afstand tot de arbeidsmarkt heeft. De afstand verkleinen of belemmeringen wegnemen voor de groep inwoners met een grote maar overbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt is dan ook een specifieke opgave in het focusgebied. Belangrijk bij onze inzet is dat we vanuit vertrouwen werken, maatwerk leveren en de verbinding met inwoners en hun wijk herstellen. Inwoners die we duurzaam aan een baan helpen – een aan die voldoende inkomen genereert- zijn ook op andere terreinen (inkomen, sociaal maatschappelijk) geholpen en krijgen meer vertrouwen in zichzelf en hun toekomst.

4. Ontwikkeling jonge kind

Stevig inzetten op de ontwikkeling van jonge kinderen betekent aan de voorkant de problemen van kansengelijkheid aanpakken. Kinderen die zich kunnen ontwikkelen en het

beste uit zichzelf kunnen halen, zullen later hun talenten en capaciteiten succesvoller kunnen ontplooiën en gebruiken. Deelname door kinderen aan voor- en vroegschoolse educatie is daarbij van groot belang, inclusief de ondersteuning daarbij van het gezin. Verder speelt zowel de kwantitatieve als kwalitatieve inzet van pedagogisch medewerkers en leerkrachten in groep 1 en 2 van het basisonderwijs een belangrijke rol.

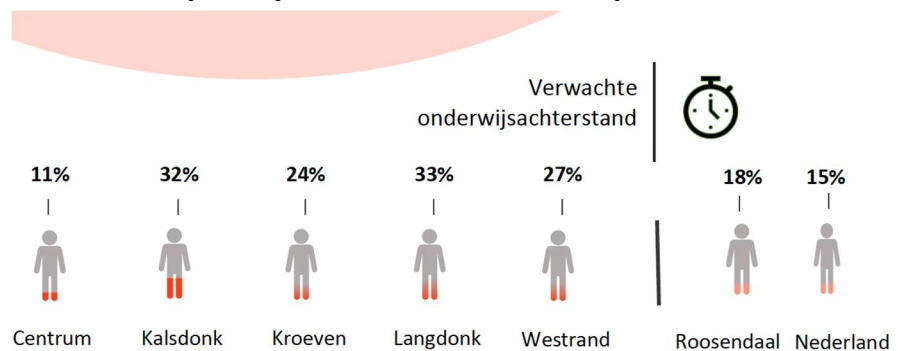
ANALYSE

Onderwijsachterstanden

In het focusgebied zien we te veel kinderen die opgroeien in armoede en kwetsbare gezinnen. De ontwikkeling van deze kinderen blijft achter op die van andere kinderen door hun specifieke achtergrond. In de focuswijken zijn de verwachte onderwijsachterstanden twee keer zo hoog als in

de rest van de stad en het land. In de wijken Kroeven (24%), Langdonk (33%), Westrand (27%) en Kalsdonk (32%) zijn deze achterstanden het grootst. Tegenover achterstanden van zo'n 8 tot 14% in de andere wijken van de

stad, en het Nederlands gemiddelde van 15% zijn de cijfers van de verwachte onderwijsachterstanden in de focuswijken ongekend.

Voorschoolse educatie

De gemeentelijke monitor voorschoolse educatie laat zien dat het consultatiebureau zo'n 75% van de kinderen uit het focusgebied indiceert om voorschoolse educatie te volgen. Toch gaan nog niet alle (aanstaande) ouders naar het consultatiebureau of volgen kinderen met een onderwijsachterstand niet altijd een voorschools educatief programma. Zeker 12% van deze kinderen neemt geen deel aan een voorschoolse voorziening. De consequentie hiervan is dat we sommige kinderen pas 'zien' wanneer ze naar de basisschool gaan, vaak al met ontwikkel- en Nederlandse taalachterstanden. Voor het focusgebied betekent dit dat het ontwikkelingsniveau van een te groot deel van de kinderen die instromen op het basisonderwijs, te laag is. Basisscholen krijgen kinderen in groep 1 die nog niet zindelijk zijn of nog geen volledige zin kunnen uitspreken. Taalontwikkeling, taalbeheersing en taalinzicht in het Nederlands zijn essentiële onderdelen in de ontwikkeling van ieder kind en een noodzakelijke voorwaarde voor positieve onderwijsresultaten en kansen op goed werk. Een gebrek hieraan, juist op deze jonge leeftijd, geeft deze kinderen een valse start en een achterstand die dan al moeilijk in te halen is. Voor kinderen die wel voorschoolse educatie hebben gevolgd, is de doorgaande lijn naar de basisschool soms voor verbetering vatbaar. Hoe de samenwerking en kwaliteit hierin worden vormgegeven, verschilt per locatie.

DE ROOSEDAALSE OPGAVE

Alle kinderen hebben het recht om kansrijk op te groeien. Maar in het focusgebied is het ontwikkelingsniveau van een te groot deel van de kinderen die naar het basisonderwijs gaan, te laag. We moeten meer kinderen naar de voorschoolse voorzieningen zien te krijgen,

taalachterstanden aanpakken en ouders hierbij intensief betrekken. Ook verbetering van de kwaliteit van het vroegschoolse onderwijs en extra aandacht van de leerkracht voor het kind zijn belangrijke speerpunten. Passend onderwijs en brede talentontwikkeling zijn voor jonge kinderen de sleutel om zichzelf te ontwikkelen en uiteindelijk volwaardig te kunnen meedoen.

Ambities en doelstellingen

De in het vorige hoofdstuk weergegeven analyses en geformuleerde opgaven per hoofdthema geven op zichzelf al voldoende aanknopingspunten voor onze ambities en doelen. Ze sluiten aan bij de drie hoofdambitie van ons Ambitiedocument Nationaal Programma Roosendaal en komen voor een groot deel overeen met de doelstellingen. De doelstellingen die wij in dit hoofdstuk formuleren, geven weer wat wij in de komende 4 jaar willen realiseren. Ze betekenen voor een deel ook de verdere versterking van het bestaande beleid. Het Uitvoeringsprogramma Kansrijke wijk biedt ons de kans om dat beleid te voorzien van een stevige plus en tegelijkertijd ruimte om te innoveren op onderdelen waarvan we de afgelopen jaren ondanks onze gezamenlijke inzet onvoldoende resultaten zien.

We zetten onze ambities en doelen per hoofdthema op een rij. Waar mogelijk en nuttig hebben we doelen gekwantificeerd, waarbij we vanuit de huidige indicatoren vooruitkijken naar 2027. Voor zover niet anders vermeld, gaat het per doelstelling om het totale focusgebied.

Armoede en Schulden – ambities en doelstellingen

We willen het aantal inwoners dat leeft in armoede substantieel verminderen door een aanvullende aanpak op preventie van armoede en schulden. We zorgen ervoor dat inwoners makkelijker de weg vinden naar professionals en het ondersteuningsaanbod; onder meer door in elke wijk onze loketfunctie te verbreden en toegankelijker te maken. We leggen daarbij specifiek de nadruk op het financieel weerbaarder maken van jongeren en gezinnen met kinderen, zodat we zo vroeg mogelijk kunnen inzetten op preventie van armoede en schulden. Daarvoor is het noodzakelijk om inwoners en gezinnen met kinderen die financieel kwetsbaar zijn, eerder in beeld te krijgen. Hetzelfde geldt voor jongeren die in de financiële problemen dreigen te raken. Zij verdienen een laagdrempelige plek waar zij hun zorgen kunnen delen en ondersteuning kunnen vinden. Onze aanpak moet leiden tot een doorbraak in de intergenerationele armoedeproblematiek.

Doel Armoede en Schulden gekwantificeerd:

Met de aanvullende aanpak op preventie van armoede en schulden sluiten we aan bij de doelstellingen van het Rijk:

1. In 2030 is het aantal inwoners dat in armoede leeft, gehalveerd. (ten opzichte van 2015)
2. In 2030 is het aantal kinderen dat in armoede opgroeit, gehalveerd. (ten opzichte van 2015)
3. In 2030 is het aantal huishoudens met problematische schulden in gehalveerd. (ten opzichte van 2015)

Dat doen we met de volgende Roosendaalse doelstellingen:

4. In 2027 is het aantal inwoners met problematische schulden gedaald met een 40% ten opzichte van 2015
5. In 2027 is het aantal jongeren in armoede gedaald met een 40% ten opzichte van 2015
6. In 2027 hebben we inwoners in kwetsbare economische posities eerder in beeld doordat het bereik van de voorzieningen jaarlijks is toegenomen met 10%

Veerkracht en Weerbaarheid – ambities en doelstellingen

Om de veerkracht en weerbaarheid in de focusbuurten te vergroten, zijn investeringen nodig in een brede, domein overstijgende en preventieve aanpak die kinderen en jongeren een netwerk, structuur en perspectief biedt. Met het Uitvoeringsprogramma Kansrijke wijk zetten we nadrukkelijk in op de beschermende factoren en steunstructuren in de omgeving waarin jongeren opgroeien. Een stabiele gezinssituatie, ondersteunende gezinsstructuren en positieve familierelaties zijn beschermfactoren in het vergroten van veerkracht en weerbaarheid *binnen* gemeenschappen. Door het Rijk wordt het platform 'De Moeder is de Sleutel' aanbevolen als ondersteuningsorganisatie. Het is een platform waar moeders van veelal zonen, die tussen wal en schip dreigen te vallen en hierdoor het verkeerde pad opgaan, elkaar kunnen vinden en ondersteunen. 'De Moeder is de Sleutel' gaat uit van de gedachte dat wanneer de moeder instabiel is, de rest van het gezin ook gaat wankelen. In lijn met deze gedachte zetten we binnen dit thema in op het verstevigen van het netwerk van moeders in de focusbuurten. We dragen bij aan een ondersteunende gezinsstructuur en daarmee aan de veerkracht van jongeren.

Daarnaast willen we met de inzet van sleutelfiguren de ontmoeting *tussen* gemeenschappen stimuleren. Dat kan ertoe leiden dat zij hun vooroordelen jegens elkaar en het daaraan verbonden negatieve handelen laten varen. Behalve de inwoners en de samenleving, zijn ook wij als alliantie gebaat bij deze aanpak. Immers, de inzet van sleutelfiguren biedt ons de gelegenheid om onze kennis te vergroten over gemeenschappen waar wij nu nog geen of moeilijk toegang toe hebben.

Doel Veerkracht en Weerbaarheid gekwantificeerd

1. In 2027 zijn hebben alle vier de focusbuurten een 'Moeders voor Moeders' groep
2. In 2027 is er meer ontmoeting tussen verschillende (culturele) gemeenschappen en geven inwoners voor de sociale contacten met andere inwoners gemiddeld een rapportcijfer hoger dan 6.

Re-integratie – ambities en doelstellingen

We willen inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt zoveel mogelijk kansen bieden om die afstand te verkleinen en aan duurzaam betaald werk te komen. We richten ons hierbij op inwoners uit het focusgebied die aanspraak maken op ondersteuning bij arbeidsinschakeling en op inwoners met een grote, maar overbrugbare, afstand tot de arbeidsmarkt. We ondersteunen in het realiseren van stappen richting de arbeidsmarkt of een duurzame plek op de arbeidsmarkt, met voldoende inkomen. We streven naar een zo goed mogelijke aansluiting van klantmanagers bij de inwoners van het focusgebied. Wanneer regulier werk nog niet haalbaar is zoeken we naar een passend alternatief.

Doel re-integratie gekwantificeerd

1. In 2027 zijn twee klantmanagers vrijgemaakt om al hun aandacht te geven aan 100 cliënten met een grote, maar overbrugbare, afstand tot de arbeidsmarkt.
2. In 2027 werken alle klantmanagers gebieds- en mensgericht
3. In 2027 stroomt 40 van de geselecteerde cliënten succesvol uit naar een stap richting de arbeidsmarkt door een opleiding, vrijwilligerswerk of naar een betaalde baan.

Ontwikkeling jonge kind– ambities en doelstellingen

Het is van groot belang zo vroeg mogelijk in te grijpen om kansenongelijkheid te verkleinen. Daarom zetten we stevig in op de aanpak rondom de ontwikkeling van het jonge kind, zodat kinderen zich kunnen ontwikkelen, het beste uit zichzelf kunnen halen en hun capaciteit en

talenten optimaal kunnen ontplooiën. Het vroegtijdig signaleren van risico's, (taal)achterstanden aanpakken door het vergroten van het bereik en het betrekken van ouders zijn hierin belangrijke speerpunten. Onze uiteindelijke ambitie is een situatie waarin het heel gewoon is dat in Roosendaal kinderen vanaf hun tweede jaar naar een voorschoolse voorziening gaan, waarin we geen onderscheid meer maken tussen doelgroepkinderen en reguliere kinderen en waar –aansluitend bij de ambities van het Rijk- kinderopvang voor alle kinderen gratis wordt.

We streven naar een 'eerste 1.500 dagen' aanpak, als een uitbreiding op het landelijke programma Kansrijke start: een doorgaande lijn tussen het voorschoolse educatie aanbod en het aanbod in de groepen 1 en 2 van het basisonderwijs. Daarmee verbreden we onze huidige aanpak vanuit het programma Kansrijke start naar kinderen in de leeftijd 0- 6 jaar. Op deze manier gaan we onderwijsachterstanden tegen en brengen we kinderen op het gewenste niveau richting het primair onderwijs. Een belangrijke succesfactor in het tegengaan van onderwijsachterstanden is het betrekken van (aanstaande) ouders en hen opvoedondersteuning aan te bieden. Zo kan ook thuis de juiste leeromgeving worden gecreëerd, waarin kinderen en jongeren worden gestimuleerd hun talenten in te zetten.

Doel Ontwikkeling jonge kind gekwantificeerd

1. In 2027 is deelname aan het programma In- en opstapje binnen de focuswijken met 20% gestegen
2. In 2027 is deelname aan voorschoolse educatie in het focusgebied 95%.
3. Voor de langere termijn hanteren we als doelstelling dat de onderwijsachterstanden niet hoger zijn dan het landelijk gemiddelde van 15%
4. In 2027 hebben leerkrachten in groep 1 en 2 meer tijd en aandacht voor het kind, zodat zij zich positiever kunnen ontwikkelen. De leerkracht-kindratio is verkleind.

Tot slot

Onze doelen en acties zijn niet in beton gegoten. Net als Preventie met Gezag is Kansrijke Wijk een proces van 'Learning by doing'. We tonen ons bereid om te leren en te veranderen, zolang die motor van verandering maar draait. De brandstof daarvoor leveren we samen met onze partners, inwoners en ondernemers. Samen vormen we een Roosendaalse Alliantie die over een lange adem beschikt.

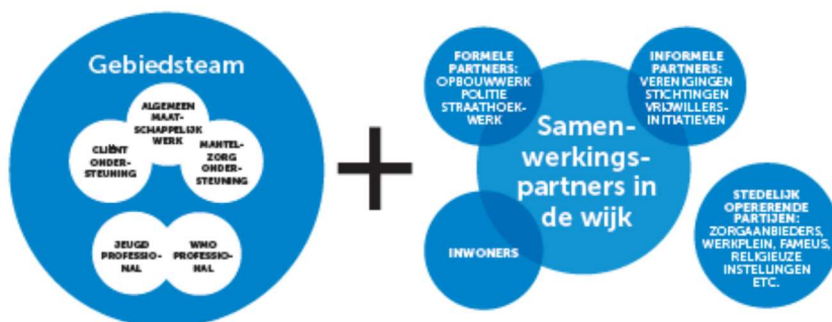
“Zo doen we dat in Roosendaal”

Het behoeft geen uitleg dat de opgaven, ambities en doelstellingen van de verschillende hoofdthema's Kansrijke Wijk allemaal op elkaar ingrijpen. Naast dat dit vraagt om integraal en over domeinen heen te werken vraagt dit ook om een nieuw soort samenwerking waarin we anders, meer en beter met elkaar werken om de ambities waar te kunnen maken. Enerzijds gaat dit om samenwerkingen tussen bestuurders en tussen professionals, anderzijds gaat dit om het betrekken van inwoners bij de invulling en uitvoering van het programma. Vanuit de verschillende partners en professionals is de behoefte uitgesproken een kapstok te creëren hoe we met elkaar en met inwoners samenwerken: “zo doen we dat in Roosendaal”.

Samenwerking in de wijk

Het vormen van allianties, op bestuurdersniveau maar juist ook op het niveau van de professionals, is een voorwaarde voor succes en brengt zowel kansen als uitdagingen met zich mee. Het creëert een bepaalde mate van afhankelijkheid en het maakt besluitvorming complexer. Toch zien alle partners dat het nodig is, want als we doen wat we deden, dan krijgen we wat we kregen. Een goedwerkend samenwerkingsverband tussen professionals ontstaat niet vanzelf. Belangrijk in hoe we met elkaar samenwerken is dat we in de uitvoering gebruik maken van bestaande structuren in de wijken en deze verstevigen, uitbreiden en doorontwikkelen.

Sinds 2020 is Inwonersondersteuning Roosendaal (IOR) de integrale toegang voor inwoners die met vragen of zorgen zitten op het gebied van wonen, welzijn, zorg, geldzaken en relaties. IOR is aangesloten en inmiddels spil in de reeds bestaande structuur in de focuswijken en biedt een laagdrempelige ingang voor inwoners. IOR wordt uitgevoerd door de alliantiepartners MEE West-Brabant en WijZijn Traverse. Professionals van IOR vormen een vaste kern binnen gebiedsnetwerken waarin zij op wijkniveau samenwerken met professionals van woningcorporatie Alwel, Politie, thuiszorgmedewerkers van TWB, de WijkGGZ van GGZ-WNB en Jeugd- en WMO-consulenten van de gemeente.

De samenwerking binnen de gebiedsnetwerken wordt door zowel professionals als inwoners als waardevol ervaren. Toch zien we nog steeds een grote groep inwoners die de weg niet weten te vinden of andere drempels ervaren om hun vragen over armoede, re-integratie, de opvoeding van hun kinderen of op andere leefgebieden te stellen. We zien daarnaast dat vaak in meervoudige, ingewikkelde casussen professionals nog onvoldoende handvatten en (regel)ruimte ervaren om in gezamenlijkheid tot oplossingen te komen die voor inwoners

echt het verschil maken. Tot slot zien we nog volop kansen op verbetering en mogelijkheden tot uitbreiding van de samenwerking.

Investeren in de versteviging en effectiviteit van de professionele netwerken in de wijk is dan ook een belangrijke randvoorwaarde om op de thema's in het uitvoeringsprogramma Kansrijke wijk resultaten te kunnen bereiken. Belangrijk is om de netwerken door te ontwikkelen naar het principe van '1 wijk, 1 team, 1 taal'. Professionals moeten onderdeel worden van een team dat dezelfde taal spreekt en dezelfde leidende principes hanteert, om zo integraal mogelijk te werken en het grootste verschil voor de inwoner te kunnen maken. Daarom is het van belang om op verschillende niveaus het gebiedsnetwerk te verstevigen:

1. Inzetten op het vergroten van het lerend vermogen van de gebiedsnetwerken door uitwisseling van kennis en ervaringen en het bespreken van casuïstiek. Van belang is dat de juiste partners zijn aangesloten bij de gebiedsnetwerken.
2. Verruimen van het ervaren handelingsperspectief van professionals. Er is vaak regelruimte maar deze wordt door professionals niet altijd zo ervaren en/of gebruikt. Professionals maken nog te weinig gebruik van elkaars deskundigheid en mogelijkheden.
3. Versterking van de band met inwoners door contact te leggen. Hen actiever op te zoeken en aan te sluiten op plekken in de buurt, die voor inwoners logisch zijn.
4. Bij vragen en oplossingen de leefwereld van inwoners centraal zetten en niet het systeem of het beleid van de organisatie. Het structureel vertalen van signalen van professionals uit de wijk naar het beleid van de organisatie en de alliantie.

Inwonersbetrokkenheid

Een andere belangrijke doelstelling binnen zowel het Ambitiedocument als het Uitvoeringsprogramma Kansrijke Wijk is het betrekken van inwoners bij de invulling en uitvoering van het programma. Echter, in een groot deel van de focuswijken in Roosendaal zijn inwoners het vertrouwen in instituties en in elkaar kwijtgeraakt. Er heerst een grote mate van wantrouwen. Een belangrijk onderdeel is het terugwinnen van vertrouwen van 'afgehaakte' inwoners. Het terugwinnen van vertrouwen van inwoners gaat stap voor stap. Een aanpak vanuit bewoners zelf is het meest krachtig zodat het perspectief van inwoners centraal kan staan in wat we doen. Dat impliceert dat inwoners ook daadwerkelijk moeten kunnen participeren in de vormgeving van plannen en activiteiten en dat wij hen dus moeten uitnodigen en stimuleren om zich betrokken te voelen. Die uitnodiging begint met het laagdrempelig faciliteren van initiatieven die inwoners zelf nemen en die bijdragen aan de veerkracht en weerbaarheid van hun wijk of buurt. Op deze manier bouwen we aan de trots en eigenwaarde van inwoners, en maken we gebruik van het kracht en kapitaal uit de wijken. Meedoen aan het NP Roosendaal moet makkelijk zijn. Daarnaast betekent aandacht hebben voor gehoorde en ongehoorde inwoners door fysieke aanwezigheid in de buurten. Daarin is het van belang om aan te sluiten bij de structuren in de wijk die er al zijn.

Integrale/randvoorwaardelijke interventies

1. Verstevigen gebiedsnetwerk

Activiteiten:

Uitbreiden en intensiveren ondersteuning thuis aan (aanstaande) ouders

Om de gebiedsnetwerken te verstevigen is het belangrijk om hier vanuit verschillende inhoudelijke invalshoeken stevig op in te zetten. Binnen het hoofdthema Armoede en Schulden zetten we deze versteving in door inloopsprekuren van de gebiedsnetwerken uit te breiden naar vindplaatsen zoals scholen en huisartsen en gebruiken we communicatiecampagnes om inwoners met financiële zorgen eerder in beeld te krijgen en het gesprek over armoede en schulden te normaliseren (zie Armoede en Schulden pagina 24). Binnen het thema re-integratie laten we klantmanagers aansluiten bij het gebiedsnetwerk zodat zij naar inwoners toe gaan en meer gebieds- en mensgericht gaan werken (zie Re-integratie pagina 33). Binnen dit integrale deel van de aanvraag vragen we middelen aan voor algemene versteving op het gebiedsnetwerk op vier verschillende niveaus:

1. Inzetten op het vergroten van het lerend vermogen van de gebiedsnetwerken door uitwisseling van kennis en ervaringen en het bespreken van casuïstiek. Van belang is dat de juiste partners zijn aangesloten bij de gebiedsnetwerken.
2. Verruimen van het ervaren handelingsperspectief van professionals. Er is vaak regelruimte maar deze wordt door professionals niet altijd zo ervaren en/of gebruikt. Professionals maken nog te weinig gebruik van elkaars deskundigheid en mogelijkheden.
3. Versterking van de band met inwoners door contact te leggen. Hen actiever op te zoeken en aan te sluiten op plekken in de buurt, die voor inwoners logisch zijn.
4. Bij vragen en oplossingen de leefwereld van inwoners centraal zetten en niet het systeem of het beleid van de organisatie. Het structureel vertalen van signalen van professionals uit de wijk naar het beleid van de organisatie en de alliantie.

Daarnaast zetten we met de integrale middelen in op activiteiten van het gebiedsnetwerk die bijdragen aan een veilig en gezond opvoedklimaat voor jonge kinderen. Dit doen we door het uitbreiden en intensiveren van de ondersteuning thuis aan (aanstaande) ouders. Deze ondersteuning thuis bestaat uit vier extra huisbezoeken bij (aanstaande) ouders in kwetsbare situaties door professionals uit het gebiedsnetwerk. Deze huisbezoeken worden door de verschillende professionals in het gebiedsnetwerk voorbereid en door een van hen uitgevoerd. De huisbezoeken hebben als doel de ondersteuningsvraag van (aanstaande) ouders te verhelderen zodat zij kunnen worden toegeleid naar bestaand aanbod zoals bijvoorbeeld het taalaanbod in het kader van laaggeletterdheid of het financieel spreekuur in de wijk. Kinderen met een risico op een onderwijs- of ontwikkelingsachterstand komen door deze huisbezoeken eerder in beeld waardoor met effectieve inzet kansengelijkheid kan worden gestimuleerd en preventief kan worden ondersteund in de opvoeding. In brede zin is het van belang om extra in te zetten op afstemming, verbinding en coördinatie van de gebiedsnetwerken. Het ontwikkelen van een gezamenlijke leeragenda leidt tot een het werken vanuit 1 wijk, 1 team, 1 taal; 'zo doen we dat in Roosendaal'.

Beoogde doel activiteiten:

Maatschappelijke effecten (outcome):

Binnen het integrale deel van deze SPUK vragen we middelen aan voor wat in Roosendaal randvoorwaardelijke interventies zijn. Het verstevigen van het gebiedsnetwerk is een randvoorwaardelijke activiteit voor het behalen van de doelstellingen binnen de andere hoofdthema's. Het gebiedsnetwerk is de structuur waaraan we heel veel interventies willen ophangen. Met het verstevigen van het netwerk dragen we bij aan de verbetering van de samenwerking tussen professionals en breiden we het netwerk uit met relevante partners zoals SDW, huisartsen, sleutelfiguren uit de wijk en scholen.

Resultaten (output):

1. In 2025 is het gebiedsnetwerk uitgebreid met alle relevante lokale partners, is er een intervisiesysteem tussen professionals ingericht en vinden er bijeenkomsten plaats om het lerend vermogen van het netwerk te vergroten
2. In 2025 is het aantal hulpvragen op het gebied van opvoedvragen bij Inwoners Ondersteuning Roosendaal (IOR) toegenomen met 10%
3. In 2025 is er een werkwijze gerealiseerd waarmee signalen uit de wijken via het gebiedsnetwerk de alliantie(partners) bereiken

Aansluiting doelstellingen Rijk:

De activiteiten rondom het verstevigen van het gebiedsnetwerk dragen bij aan alle rijksdoelstellingen uit de SPUK, omdat dit gebiedsnetwerk randvoorwaardelijk is voor het verbinden en verbeteren van de samenwerking tussen professionals in het focusgebied. Doordat professionals elkaar beter weten te vinden, zij gezamenlijk getraind worden in denken en doen volgens de leefwereld van de inwoners en meer aansluiten op plekken in de buurt (zoals huisartsen, scholen, etc.), verwachten we meer inwoners te spreken en beter te kunnen helpen met vraagstukken rondom armoede, weerbaarheid, arbeidsbemiddeling en ouderondersteuning tbv het jonge kind. Daarnaast zetten we middelen voor de inzet van het gebiedsnetwerk bij het uitbreiden en intensiveren van ondersteuning thuis aan (alleenstaande) ouders. Hierdoor ontstaat er meer rust en stabiliteit in het gezin, waardoor er meer tijd en ruimte is voor de educatieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen. Zo kunnen kinderen zich beter ontwikkelen in de eerste belangrijke levensjaren en sluiten de activiteiten aan bij de doelstellingen van het Rijk op het hoofdthema Ontwikkeling Jonge Kind.

Doelgroep:

Alle aanstaande ouders of ouders met jonge kinderen binnen het focusgebied, en alle professionals in de gebiedsnetwerk

Partners:

Wijzijn Traverse
 MEE West-Brabant
 Gemeente
 Politie
 Alwel
 TWB
 GGZ WNB
 Onderwijs
 Kinderopvang
 Werkplein Hart van West-Brabant
 Inwoners

Risico's:

Een van de risico's is dat er verschillende professionals rondlopen in de wijken en er geen overzicht van wie wat doet. Juist om deze reden is het verstevigen van het gebiedsnetwerk zo belangrijk. Om dit risico te ondervangen maken we binnen het gebiedsnetwerk nadere afspraken over de sturing op de samenwerking van het netwerk.

2. Inwonersfonds NP Roosendaal: Het 'Mogelijk-maak Fonds'

Probleem:

Roosendaal staat 'hoog' in de atlas Afgehaakt Nederland, veel inwoners hebben dus weinig of geen vertrouwen in de overheid en instanties. Toch is er volop kracht en kapitaal aanwezig in de wijken. Veel inwoners hebben een idee of een initiatief dat bijdraagt aan de veerkracht en weerbaarheid in de wijk. Tijdens dit soort activiteiten ontmoeten inwoners elkaar en ervaren zij meer zingeving. Echter lopen te veel inwoners aan tegen een gebrek aan financiering of enige andere vorm van ondersteuning. Zij lopen regelmatig vast in alle regels en beleidsstukken van de gemeente. Dit ontmoedigt, en het gevaar is dat ook deze mensen dreigen af te haken wanneer zij geen enkele vorm van ondersteuning ervaren.

Activiteiten:

Versterken, faciliteren en ondersteunen bewonersinitiatieven die bijdragen aan de veerkracht en weerbaarheid in de buurt

Het versterken en faciliteren van bewonersinitiatieven vraagt om een passende sociale infrastructuur. Het vraagt om een meer responsieve houding waarbij we inspelen op initiatieven vanuit de inwoners maar ook naar inwoners toe gaan. Daarom maken we gebruik van het (versterkte) gebiedsnetwerk om activiteiten te organiseren waarin we het inwonersfonds kenbaar maken aan zoveel mogelijk inwoners. Via vindplaatsen, inloopsprekuren, de 'wijkadviesbus' en contacten van onze partners zorgen we voor de bekendheid van het fonds. We organiseren activiteiten waarbij we naar inwoners toe gaan om mensen uit te nodigen en met hen in gesprek te gaan om ze aan te sporen hun initiatieven aan te dragen. Het organiseren van deze activiteiten is al een manier om inwoners elkaar te laten ontmoeten. Daarnaast moeten de initiatieven die worden aangedragen op een manier bijdragen aan het versterken van de individuele of maatschappelijke veerkracht en weerbaarheid. Inwoners doen een aanvraag via een eenvoudig formulier (waar IOR of het gebiedsnetwerk in kan ondersteunen), waarin zij vooraf aangeven aan welke beschermende factor het initiatief bijdraagt. Achteraf verantwoordt zij alleen op inspanningsniveau en hoe de activiteit heeft bijgedragen aan het versterken van de veerkracht en weerbaarheid in de wijk. Het fonds wordt beheerd en gecoördineerd door het programmabureau. Op deze manier kan het programmabureau ondersteunen en faciliteren waar nodig.

We laten initiatieven en resultaten van bewonersinitiatieven op hyperlokaal niveau zien, zo proberen we langzaam maar zeker het vertrouwen van de inwoners van Roosendaal terug te winnen. Daarnaast begint vertrouwen terugwinnen met luisteren, ruimte geven aan inwoners om hun stem te laten horen, ook als deze negatief is. We hopen vertrouwen te winnen door te beginnen met vertrouwen te geven.

Beoogde doel activiteiten:

Maatschappelijke effecten (outcome):

Verbetering van de samenredzaamheid van buurten, vergroten veerkracht en weerbaarheid. De activiteiten van het inwonersfonds dragen ook bij aan de ambities zoals gesteld in het Ambitiedocument: 'Organiseren van ontmoeting' en 'Veerkrachtige buurten'.

Resultaten (output):

In alle buurten van het focusgebied zijn bewonersinitiatieven mogelijk gemaakt door inzet van het inwonersfonds. De samenwerking tussen bewoners en het gebiedsnetwerk is hierdoor verder versterkt. De betrokkenheid van bewoners neemt toe. Het gebiedsnetwerk ontvangt daardoor meer signalen over knelpunten in de wijk (bijvoorbeeld verloedering en overlast) en/ of zorgen over medebewoners.

Aansluiting doelstellingen Rijk:

Door het Mogelijk-Maak-Fonds, de initiatieven en activiteiten die daar aanspraak op maken en de activiteiten die we organiseren om het fonds bekend te maken - waarbij we naar inwoners toegaan om mensen uit te nodigen en met hen in gesprek te gaan om ze aan te sporen hun initiatieven aan te dragen - draagt deze activiteit bij aan de beschermfactor 'organiseren van ontmoeting'. Daarnaast moeten de bewonersinitiatieven zelf ook bijdragen aan een beschermfactor zoals deze genoemd staat in de regeling omtrent veerkracht en weerbaarheid. Zo draagt deze activiteit bij aan de doelstelling van het Rijk om de veerkracht en weerbaarheid van bewoners, en daarmee de sociale stabiliteit, te bevorderen.

Plus op bestaande? Zo ja, hoe?

Dit inwonersfonds is niet alleen een samenspel tussen gemeente en inwoners, het wordt ook gedragen, en mede gefinancierd door de partners uit de Alliantie Roosendaal. Het wordt dus een Alliantie Roosendaal Inwonersfonds.

Doelgroep:

Alle inwoners van de focuswijken met een goed idee, dat bijdraagt aan het vergroten van de veerkracht en weerbaarheid voor zichzelf of binnen hun buurt of gemeenschap.

Partners:

Alle alliantiepartners

Risico's:

Een risico van deze interventie is onderuitputting van het budget. Om onderuitputting te voorkomen zetten we via communicatie stevig in op bekendheid van het inwonersfonds en maken we 'meedoen makkelijk' door minimale regels en bureaucratie rondom aanvraag en inzet van dit budget te organiseren. We gaan naar inwoners toe in plaats van dat we hen naar ons laten komen. Hier hebben alle alliantiepartners een belangrijke rol in.

Begroting integrale deel

INTEGRALE DEEL	2023	Eigen bijdrage 2023	2024	Eigen bijdrage 2024	2025	Eigen bijdrage 2025	Totaal Rijk	Totaal inclusief eigen bijdrage
Verstevigen gebiedsnetwerk Inwonersfonds NP Roosendaal	140.002	35.000	282.483	35.000	284.095	35.000		
	49.000	10.000	50.000	10.000	50.000	10.000		
			332.48		334.09		855.58	
	189.002	45.000	3	45.000	5	45.000	0	990.580

Interventies hoofdthema's

Met de interventies die we samen met onze partners hebben geformuleerd willen we op korte termijn zichtbare resultaten boeken en op langere termijn een duurzaam effect behalen. Gestreefd is naar een pakket van interventies waar meerdere partners bij nodig zijn, die bijdragen aan een of meerdere ambities uit het Ambitiedocument en die elkaar versterken. Per hoofdthema worden de interventies nader toegelicht.

ARMOEDE EN SCHULDEN - Interventies

1: Uitbreiden en ontwikkelen training(saanbod) 'Omgaan met Geld'

Probleem:

In een gemeente waarin we willen dat iedereen mee kan doen, er gelijke kansen zijn voor iedereen en buurten leefbaar en veilig zijn, is een gebrek aan bestaanszekerheid een complicerende factor. Roosendaal an sich en de wijken in het focusgebied in het bijzonder kennen een sterke problematiek rondom armoede en schulden. In de focuswijken leven veel mensen die moeite hebben met rondkomen en waarbij de bestaanszekerheid onder druk staat, terwijl van hen wordt verwacht dat zij financieel redzaam zijn. Maar lang niet iedereen redt op eigen kracht.

Om te voorkomen dat inwoners niet meer kunnen rondkomen of dat betalingsachterstanden oplopen tot problematische schulden, zetten we in op preventie. De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid stelde in 2016 dat schulden vaak ontstaan doordat de overheid te hoge verwachtingen heeft van de financiële zelfredzaamheid van burgers. Daarom is financiële educatie en training is één van de belangrijke onderdelen in de preventieaanpak. We zetten hierbij in op ouders met jonge kinderen om zo vroeg mogelijk te starten. Daarnaast is een groeiende groep inwoners uit het focusgebied inwoners die wel werken, maar toch financiële uitdagingen ervaren. Zij komen niet in aanmerking voor toeslagen en fondsen, waardoor ze het per saldo zwaarder hebben dan mensen in een uitkeringssituatie. Deze groep blijkt een lastig bereikbare groep te zijn, het duurt gemiddeld vijf jaar voordat er hulp gezocht wordt.

Activiteiten:

Financiële training – via werkgevers – voor werkende inwoners

De training wordt beschikbaar gemaakt voor iedere inwoner in het focusgebied die beter met zijn of haar financiën om wil leren gaan. We richten ons hier specifiek op twee groepen: werkende inwoners met geldzorgen en ouders met jonge kinderen. Om de werkende inwoners met geldzorgen te bereiken breiden we het bestaande programma rondom 'Omgaan met geld' uit en maken maatwerk mogelijk, zodat professionals sneller over kunnen gaan tot het verwijzen naar het trainings- of cursusaanbod. We betrekken werkgevers in het bereiken van doelgroep, dit is bij de stijging van de energieprijzen een effectieve ingang gebleken om inwoners te bereiken die niet met hun vragen naar Inwonersondersteuning (IOR) gaan. Werkgevers krijgen een actieve signaalfunctie binnen hun organisaties om hun werknemers te attenderen op het trainingsaanbod dat beschikbaar is.

Financiële training in mamacafé's

Daarnaast richten we ons op ouders met jonge kinderen, door de training 'Omgaan met Geld' aan te bieden in de drie mamacafés. We leren ouders naast de inhoud van de training ook het belang van financiële educatie binnen het gezin.

Aanjagen en stimuleren financiële training op scholen (gefinancierd vanuit huidig gemeentebestuur)

Er wordt vanuit het huidige beleid al geïnvesteerd in het aanbieden van trainingen op het gebied van omgaan met geld op basisscholen en op middelbare scholen. De scholen maken hier nog weinig gebruik van. We gebruiken het NP Roosendaal en het uitvoeringsprogramma Kansrijke Wijk als vliegwiel om dit gesprek met de scholen opnieuw op te starten. Zo bieden we op alle leeftijden financiële educatie aan binnen de aanpak rondom preventie van armoede en schulden.

Beoogde doel activiteiten:

Maatschappelijke effecten (outcome):

Door het geven en het uitbreiden van trainingen 'Omgaan met Geld' leveren we een bijdrage aan het reduceren van stress rondom geldzorgen en het bieden van bestaanszekerheid. We maken inwoners financieel weerbaarder en meer bewust van hoe om te gaan met geld. Dit draagt bij aan een zeker bestaan. We dragen daarmee bij aan het behalen van de ambities uit het Ambitiedocument 'Verminderen en voorkomen schulden' en 'Vergroten bereik regelingen'.

Resultaten (output):

1. In 2027 is het aantal inwoners met problematische schulden gedaald met een 40% ten opzichte van 2015
2. In 2027 is het aantal jongeren in armoede gedaald met een 40% ten opzichte van 2015
3. In 2027 hebben we inwoners in kwetsbare economische posities eerder in beeld doordat het bereik van de voorzieningen jaarlijks is toegenomen met 10%

Aansluiting doelstellingen Rijk:

Bij mensen in armoede ontbreekt vaak zelfredzaamheid en inwoners die financieel zelfredzaam zijn hebben een kleinere kans om in de armoede en schulden te belanden. De training heeft daarom tot doel de financiële vaardigheden van inwoners uit het focusgebied te vergroten zodat zij weerbaarder en financieel zelfredzaam worden of blijven. Financiële educatie is een van de fundamentele bouwstenen voor zelfredzaamheid en economische zelfstandigheid. Zo sluit deze activiteit aan bij de doelstellingen van het Rijk om het aantal mensen in armoede en problematische schulden in 2030 te halveren.

Plus op bestaande? Zo ja, hoe?

Het huidige aanbod richt zich specifiek op de doelgroepen tussen de 10 en 24 jaar. We breiden het aanbod uit naar een grotere groep (24 tot 65 jaar) ouders met kinderen en werkende inwoners uit het focusgebied en maken daarbinnen maatwerk mogelijk. Dit doen we omdat de combinatie tussen laag inkomen en beperkte financiële weerbaarheid leidt tot grote risico's met betrekking tot schulden en armoedeproblematiek en omdat het belangrijk is zo vroeg mogelijk te investeren in financiële weerbaarheid van ouders met jonge kinderen. Daarnaast maken we werkgevers medeverantwoordelijk voor het bereiken van de doelgroepen.

Partners:

Gemeente Roosendaal
Welzijn
Werkgevers
Werkplein
Humanitas
WijZijn Traverse
Moedige Dialoog

Risico's:

De uitbreiding richt zich op verbreding van het aanbod en de doelgroep, waarbij we (intensiever) de samenwerking zoeken met de mamacafé's en werkgevers om financieel kwetsbare inwoners beter te bereiken. Wanneer werkgevers deze signalerings- en doorverwijsfunctie onvoldoende kunnen oppakken, zal het resultaat zich beperken tot verbreding van het aanbod, maar is het lastiger om meer mensen of een bredere doelgroep te bereiken. Om deze risico's te beheersen maken we afspraken met werkgevers, via Moedige Dialoog, hoe we hen kunnen helpen in het signaleren en financieel fitter maken van werknemers.

2. AanDeBak-garanties met extra aandacht voor financiële kennis

Probleem:

Geldzorgen vergroten aan de ene kant het risico op het zonder startkwalificatie verlaten van school, en andersom leidt het gebrek aan het hebben van een startkwalificatie vaker tot werkloosheid, lagere lonen en het gebruik van uitkeringen (en daarmee tot geldzorgen). Onderzoeken van onder andere het Nederlands

Jeugdinstituut en het College van de Rechten van de Mens laten zien dat jongeren zonder startkwalificatie ruim twee keer zo vaak werkloos zijn en een verhoogde kans lopen op langdurige armoede. In de focuswijken in Roosendaal heeft 18 tot 21% van de jongeren geen startkwalificatie. Om te voorkomen dat jongeren zonder startkwalificatie school verlaten, en daarmee een risico lopen om in armoede of financiële problemen te belanden, is het nodig hier stevig op in te zetten.

Activiteiten:

Ontwikkeling baangaranties

We binden werkgevers en mbo-scholen aan het NPR, door het combineren van opleidingen met baangaranties. We koppelen baangaranties aan kansrijke opleidingen binnen bijvoorbeeld de logistiek, zorg en techniek, zo neemt de aantrekkelijkheid van een kansrijke opleiding toe. Uit de evaluatie van het NPRZ dat studenten die meedoen aan AanDeBak vaker de opleiding afmaken en na vijf jaar significant vaker economisch zelfstandig zijn. Dat betekent dat studenten die meedoen aan een baangarantie daadwerkelijk vaker in hun eigen inkomen kunnen voorzien en dat een baangarantie bijdraagt aan de bescherming tegen financiële risico's.

Extra investering in vergroten financiële competenties studenten

Wel is belangrijk dat er meer dan alleen de baangarantie wordt ingezet in het voorkomen van armoede en schulden. Aandacht voor het vergroten van financiële kennis en competenties is daarom een belangrijk onderdeel in de baangarantietrajecten. Ook zetten we in op stagemogelijkheden, versterken van veerkracht en vaardigheden en bijbaantjes die moeten bijdragen aan het voorkomen van armoede en schulden, en onderzoeken we mogelijke wegneming van studiekosten door bedrijven. Zo ontvangen jongeren een startkwalificatie wanneer zij starten aan een opleiding, en zijn zij ook uitgerust met de nodige kennis om gezonde financiële keuzes te maken.

Beoogde doel activiteiten:

Maatschappelijke effecten (outcome):

Meer jongeren met een duurzame baan inclusief een goed salaris en perspectief, minder jongeren in armoede en financieel weerbaardere jongeren. We dragen daarmee bij aan het behalen van de ambities uit het Ambitiedocument 'Verminderen en voorkomen schulden' en 'Een zeker bestaan'.

Resultaten (output):

In 2027 is het aantal jongeren in armoede gedaald met 10%

In 2027 zijn er 100 AanDeBak-garanties in kraptesectoren ingevuld vanuit verschillende mbo-opleidingen

Aansluiting doelstellingen Rijk:

Zoals bewezen in Rotterdam Zuid maken studenten die meedoen aan de AanDeBak-garanties vaker de opleiding af, en behalen zij zo vaker een startkwalificatie. Het behalen van een startkwalificatie, waarbij de AanDeBak-garanties een zeer positieve bijdrage aan leveren, maakt de kans op langdurige armoede dus kleiner. Daarnaast zetten we met de AanDeBak-garanties in op opleidingen richting kraptesectoren en draagt deze activiteit ook bij aan de doelstellingen onder het hoofdthema re-integratie.

Plus op bestaande? Zo ja, hoe?

Er bestaan in Roosendaal nog geen AanDeBak-garanties. Dit hele project is een plus op het bestaande.

Partners:

Curio

Werkgevers

Risico's:

Slechtere kansen op de arbeidsmarkt hebben niet per definitie te maken met ontbreken van een diploma.

Gebrek aan motivatie, mogelijkheden of persoonlijke problemen kunnen ook belemmerend zijn in arbeidsinschakeling. We gaan op zoek naar jongeren uit het focusgebied die wel graag een opleiding willen volgen maar door economische of andere omstandigheden niet aan een opleiding beginnen of deze afmaken.

3. Vroegsignalering, uitbreiden en normaliseren gesprek over financiën/armoede

Probleem:

De meest gestelde vragen bij IOR gaan over financiën en we zien het aantal vragen al enkele jaren verder oplopen. We zien nog te vaak dat inwoners pas aan de bel trekken wanneer hun financiële zorgen zo problematisch zijn geworden dat het hen niet meer lukt om rond te komen en aan hun financiële verplichtingen te voldoen. We willen inwoners veel eerder in beeld krijgen om ze op de juiste manier te kunnen ondersteunen. Daarnaast is het bestaande inloopspreekuur nog niet bekend genoeg en vindt het niet vaak genoeg plaats op de juiste vindplaatsen.

Activiteiten:

Uitbreiden inloopsprekuren op vindplaatsen

We breiden we onze integrale ondersteuning en spreekuren uit en maken deze zichtbaarder op logische (vind)plaatsen in de wijk, zoals scholen, JGZ en huisartsen. We weten dat dit de plekken zijn waar mensen nog wel hun zorgen over hun financiële situatie delen. Via Welzijn op Recept hebben we inmiddels de ervaring dat werken op de vindplaats goed werkt. We willen deze beweging binnen het focusgebied daarom breed doorzetten door ook vaste contactmomenten/inloopsprekuren op scholen te organiseren. Vanuit het onderwijs wordt dit als nadrukkelijke wens genoemd, omdat scholen nu al te maken krijgen met vraagstukken over financiën van ouders en zij aangeven dat de drempel te hoog is om met hun vragen naar een andere plek in de wijk te gaan. We versterken de samenwerking op deze vindplaatsen en werken aan het bouwen van vaste teams met vaste gezichten. Op twee scholen in het focusgebied zijn we al gestart met de voorbereidingen en hebben we afspraken gemaakt over de inzet van professionals van IOR op de school. Met de inzet van deze SPUK-middelen kunnen we deze werkwijze uitbreiden naar alle negen basisscholen in het focusgebied. Door de spreekuren op plekken te laten plaatsvinden waar inwoners al komen en zich vertrouwd genoeg voelen om met hun vragen of zorgen heen te gaan, nemen we barrières weg. Zo wordt IOR beter bereikbaar en krijgen we inwoners met financiële zorgen veel vroeger in beeld.

Inzet communicatiecampagnes

We maken met extra inzet komend jaar ons ondersteuningsaanbod en beschikbare armoederegelingen (zoals stichting Leergeld, Stichting Paul, Kledingbank, Voedselbank, Quiet Community) veel meer zichtbaar door het inzetten van communicatiecampagnes, waarin we het gesprek hierover normaliseren. Zo wordt het voor inwoners duidelijk(er) dat zij met al hun vragen rondom financiën terecht kunnen bij IOR en wordt IOR ook beter bereikbaar is bij de vindplaatsen in het focusgebied. Zo zorgen we ervoor dat inwoners eerder met financiële vragen en geldzorgen in beeld komen.

We zetten bestaande structuren in op het beter verbinden van inwoners met professionals en met bestaande voorzieningen op het gebied van armoede en schulden, zodat mensen die dreigen in armoede te belanden preventief gebruik kunnen maken van passende ondersteuning, problemen makkelijker bespreekbaar worden gemaakt en herkend, en er een brug geslagen wordt tussen de leefwereld van de inwoners en het aanbod dat vanuit de systeemwereld van de professionals en voorzieningen voorhanden is.

Beoogde doel activiteiten:

We beogen met deze activiteiten binnen het thema Armoede en Schulden bij te dragen aan het verstevigen van het gebiedsnetwerk, zodat professionals signalen van financiële problemen makkelijker herkennen, bespreekbaar kunnen maken en sneller kunnen verwijzen naar passend ondersteuningsaanbod. In het integrale deel staat beschreven hoe we het gebiedsnetwerk verstevigen ten behoeve van de ontwikkeling van het jonge kind. Mogelijk vraagt dit een andere benadering van inwoners dan ze gewend zijn. Zo nodig trainen en begeleiden we professionals hierin. Zo kunnen inwoners sneller gebruik maken van het ondersteuningsaanbod en voorkomen we dat zij in de schulden terecht komen.

Maatschappelijke effecten (outcome):

Door het inzetten op vroegsignalering en het normaliseren van het gesprek over financiën leveren we een bijdrage aan het verminderen van stress rondom (geld)zorgen en het bieden van bestaanszekerheid. Door het bieden van oplossingen die mensen stabiliteit bieden, groeit hun vertrouwen in de toekomst en opent dat nieuw perspectief. We voorkomen dat mensen met financiële zorgen (verder) in armoede en/of schulden terecht komen. We reduceren stress en de daardoor veroorzaakte gezondheidsproblemen. We dragen daarmee bij aan

het behalen van de ambities uit het Ambitiedocument 'Verminderen en voorkomen schulden' en 'Vergroten bereik regelingen' en zo aan 'Een zeker bestaan'.

Resultaten (output):

1. In 2027 is het aantal inwoners met problematische schulden gedaald met een 40% ten opzichte van 2015
2. In 2027 is het aantal jongeren in armoede gedaald met een 40% ten opzichte van 2015
3. In 2027 hebben we inwoners in kwetsbare economische posities eerder in beeld doordat het bereik van de voorzieningen jaarlijks is toegenomen met 10%

Aansluiting doelstellingen Rijk:

Door het uitbreiden van het inlooppreekuur naar plekken waar inwoners sowieso al komen en de inzet van communicatiecampagnes krijgen we mensen met financiële zorgen eerder in beeld. Zo kunnen we inwoners met financiële zorgen eerder op de juiste manier ondersteunen zodat deze zorgen niet leiden tot armoedeproblematiek. Zo kunnen we armoedeproblematieken voorkomen en sluiten deze activiteiten aan bij de doelstellingen van het Rijk om het aantal mensen in armoede in 2030 te halveren.

Plus op bestaande? Zo ja, hoe?

Momenteel vinden de inlooppreekuren plaats op vaste plekken in de wijk. We breiden de spreekuren uit naar logische locaties als scholen, huisartsen etc. en doen dit op een innovatieve manier. Denk bijvoorbeeld aan het inzetten van een 'wijkadviesbus', die door de wijken rijdt en een bekende plek wordt voor mensen om met hun vragen of zorgen terecht te kunnen.

Partners:

IOR
Werkplein
PO-Scholen
JGZ
Huisartsen

Risico's:

Mogelijk dat met het bekend maken van de armoederegelingen en de 'wijkadviesbus' nog steeds specifieke doelgroepen die te maken hebben met armoede en schulden niet worden bereikt. Hierdoor heeft preventie en ondersteuningsaanbod voor hen geen impact en blijven er doelgroepen die hun weg niet weten te vinden of die te maken hebben met problematische schulden. Daarom gaan we naar inwoners toe. De interventies onder het thema Veerkracht en Weerbaarheid hebben een belangrijke rol in het verkrijgen van toegang tot de meer gesloten gemeenschappen. Ook het contact met de genoemde 'armoede-partijen' helpt om deze doelgroepen te 'zien' en bereiken.

4. 'Brood en Rozen'

Probleem:

Inwoners in economisch kwetsbare of achterstandsituaties met minder sterke netwerken komen eerder in kansarme situaties terecht en staan eerder aan de zijlijn van de maatschappij. Er is een duidelijke samenhang tussen het hebben van (problematische) schulden en zwakkere economische positie. Daarnaast gaan schuldproblemen vaak hand in hand met de bijstand en met het ontbreken van het hebben van een startkwalificatie. Om te voorkomen dat inwoners in het focusgebied in Roosendaal die in economisch kwetsbare situaties zitten in armoede of (problematische) schulden belanden, is het noodzakelijk om preventief te investeren in het verstevigen in hun netwerk en economische zelfstandigheid.

Activiteiten:

Coaching en inzet van netwerk

We zetten voor 15 vrouwen van verschillende leeftijden het traject van Brood en Rozen in. Dit traject is al succesvol gebleken in andere gebieden. Binnen dit traject worden de vrouwen in economisch kwetsbare situaties gekoppeld aan een lid van de alliantie, die coaching biedt en zijn/haar netwerk inzet om de vrouwen met hun financiële hulpvragen of zorgen duurzaam te ondersteunen. Het programma is erop gericht om vrouwen middels een inspirerend programma te versterken zodat de kansen in het leven en op bestaanszekerheid vergroot kunnen worden. We doen dit door het organiseren van netwerkbijeenkomsten, coaching op professioneel leiderschap, coaching op persoonlijk leiderschap en door de inzet van andere activiteiten volgens het programma van Brood en Rozen.

Beoogde doel activiteiten:

Vrouwen die deelnemen aan de activiteiten binnen het project Brood en Rozen krijgen de kans om, naast het versterken van de individuele autonomie, hun sociaal kapitaal te vergroten doordat zij nieuwe netwerken van alliantiepartners kunnen benutten. Daarnaast kunnen de vrouwen door de coaching gesprekken met alliantiepartners het psychologisch kapitaal vergroten.

Daarnaast hebben de activiteiten tot doel het creëren van maatschappelijke verbinding, gelijkwaardigheid en gelijke rechten.

Maatschappelijke effecten (outcome):

Bieden van perspectief en bestaanszekerheid voor vrouwen in economisch kwetsbare situaties.

Verstevigde netwerken van deelnemende vrouwen, het vergroten van hun sociaal kapitaal.

Afname aantal vrouwen in economisch kwetsbare situaties. Activiteiten dragen daarmee bij aan het behalen van ambities uit het Ambitiedocument 'Verminderen en voorkomen schulden' en 'Een zeker bestaan'.

Resultaten (output):

In 2027 is het aantal inwoners met problematische schulden gedaald met 10%.

In 2027 hebben we inwoners in kwetsbare economische posities eerder in beeld doordat het bereik van de voorzieningen is toegenomen met 5%.

Aansluiting doelstellingen Rijk:

De Rijksoverheid heeft als doelstelling het armoedeaantal in 2030 te halveren (ten opzichte van 2015).

Interventies binnen de pilot Brood en Rozen zijn specifiek voor vrouwen in economisch kwetsbare situaties. De activiteiten dragen bij aan het vergroten van het sociaal en psychologisch kapitaal, en draagt bij aan het voorkomen van armoedeproblematieken bij deze vrouwen. In onderzoek heeft Movisie aangetoond dat investeren in het kapitaal van mensen belangrijk is bij de (preventieve) aanpak van armoede. Activiteiten van het project 'Brood en Rozen' dragen bij aan het versterken van de eigen kracht van vrouwen in kwetsbare situaties, en draagt zo bij aan de preventie van armoede en schulden. Naast dat deze interventie past binnen de preventieve aanpak op armoede en schulden draagt deze interventie ook bij aan het verstevigen van de individuele veerkracht en weerbaarheid van deze vrouwen in economisch kwetsbare situaties.

Plus op bestaande? Zo ja, hoe?

We starten in het focusgebied van Roosendaal voor het eerst met dit project. Het project heeft al succesvolle uitkomsten met zich mee heeft gebracht in andere gebieden zoals Breda.

Partners:

Alle alliantiepartners

Vrouwen uit het focusgebied

Brood en Rozen

Risico's:

Een risico van dit project is dat de matching tussen alliantiepartner en deelnemer niet goed bevalt van een of beide kanten. Om dit risico enigszins te ondervangen zal het programmabureau of het bestuur een voorselectie maken van de deelnemers, en ze op basis van kennis en ervaringen – en persoonlijkheid – proberen te matchen.

Begroting Preventie Armoede en Schulden

ARMOEDE EN SCHULDEN	Bijdrage Rijk 2023	2024	2025	Eigen bijdrage	Totaal Rijk
Uitbreiden training(saanbod) 'Omgaan met Geld'	25.000	25.000	25.000	Pm	
AanDeBak-garanties met extra aandacht voor financiële kennis	150.000	25.000	25.000	Pm	
Vroegsignalering, uitbreiden en normaliseren gesprek over financiën/armoede	275.000	87.000	87.000	Pm	
Pilot Brood en Rozen	60.000	33.000	33.000	Pm	
	510.000	170.000	170.000		850.000

VEERKRACHT EN WEERBAARHEID

1. Moeders voor Moeders – richten op omgeving van jongeren

Probleem:

In het focusgebied wonen veel jongeren, vaak in instabiele gezinssituaties, die het risico lopen af te glijden in de criminaliteit of jongeren die na het plegen van delicten terugkeren in de maatschappij. Er is veel onrust en bezorgdheid over de criminaliteit onder jongeren. Veel ouders maken zich grote zorgen over hun kinderen: ze zien hun kind langzaam veranderen of weten niet goed hoe ze met hun zorgen om moeten gaan. Zelf hebben zij vaak ook andere problemen die zij het hoofd moeten bieden. De stap naar formele hulpverlening kan groot zijn. Ouders, met name moeders, zoeken hulp en ondersteuning in hoe ze hun kinderen op het rechte pad krijgen of houden.

Activiteiten:

Professionaliseren Moedergroep in Langdonk

In Langdonk is een groep moeders bijeengekomen die tegen de grenzen van de opvoeding van hun kinderen aanloopt. De moeders zoeken steun bij elkaar, ondernemen gezamenlijk activiteiten en bespreken de opvoeding van de kinderen. Gevoed door de (vrijwillige) ondersteuning van de welzijnsorganisatie WijZijn TraverseGroep, het Zorg- en Veiligheidshuis de Markiezaten, woningcorporatie Alwel en Stichting MEE is dit kleinschalige wijkinitiatief uitgegroeid tot een beweging waartoe inmiddels een dertigtal moeders behoren. Na een jaar spreken zij de ambitie uit een stap verder te gaan en een verdieping te zoeken die nog meer kan bijdragen aan een stabiele gezinssituatie. Ze zoeken naar verdieping in de gesprekken en de activiteiten en willen ook explicieter aan de slag met opvoedondersteuning en persoonlijke ontwikkeling, in groepsverband. Ze hebben behoefte aan bijeenkomsten waarin vaardigheden worden geoefend waarin moeders in gesprek gaan met elkaar over thema's als radicalisering, opvoeding en sociale controle. We zetten daarom in op extra coaching en trainingen voor moeders in Langdonk.

Uitbreiden moedergroepen in andere focusbuurten

Omdat het initiatief in Langdonk succesvol lijkt bij te dragen aan de veerkracht, de empowerment en het vormen van een gemeenschap en ondersteunende structuren voor de moeders en daarmee voor hun kinderen breiden we, op basis van de wensen van de moeders uit de verschillende buurten, dit initiatief uit naar de andere focuswijken van Roosendaal. Het doel is om in 2027 in elke wijk een dertigtal moeders met kinderen die dreigen af te glijden in de criminaliteit bij elkaar te hebben om zo de veerkracht van deze gezinnen te kunnen vergroten.

Beoogde doel activiteiten:

Met 'Moeders voor Moeders' zetten we in op het verstevigen van het netwerk door het organiseren van ontmoeting en het creëren van ondersteunende gezinsstructuren van moeders met kinderen die in de criminaliteit dreigen te belanden of moeders met jongeren die al in de criminaliteit beland zijn. Deze activiteit sluit aan bij de activiteiten van het maatregelenpakket (zie Preventie met Gezag voor de andere maatregelen die we in Roosendaal treffen) dat ervoor moet zorgen dat gezinssystemen stabiel en weerbaarder worden. We zetten met deze interventie in op de beschermfactor ondersteunende gezinsstructuren en organiseren van ontmoeting.

Maatschappelijke effecten (outcome):

Vergroten van veerkracht binnen gemeenschappen door het bevorderen van ondersteunende gezinsstructuren. Ondersteuning van moeders van (mogelijk) criminele kinderen. De activiteiten sluiten aan bij de doelstellingen uit het Ambitiedocument 'Organiseren van ontmoeting' en 'Meer ontwikkeltijd voor volwassenen' en zo aan de ambitie het 'Vergroten van het veiligheidsgevoel' en 'Vertrouwen in de toekomst'.

Resultaten (output):

In 2027 is er in elke focuswijk een 'Moeders voor Moeders' groep, professioneel ondersteund.

Aansluiting doelstellingen Rijk:

Activiteiten binnen het project 'Moeders voor Moeders' dragen bij aan de beschermfactoren organiseren van ontmoeting en ondersteunende gezinsstructuren. Zo dragen de activiteiten bij aan het vergroten van de

maatschappelijke veerkracht en de veerkracht binnen gemeenschappen, ter bevordering van de sociale stabiliteit in de focuswijken. De Moeders uit het project zetten zicht daarnaast ook in voor het bekendmaken van de financiële trainingen in de mamacafés en de trainingen via werkgevers. Zo draagt dit ook bij aan de doelstellingen van het Rijk op het hoofdthema Armoede en Schulden.

Partners:

Alwel
Wijzijn Traverse groep
MEE West-Brabant
Gemeente Roosendaal

Risico's:

Een risico is dat niet in alle wijken de Moeders voor Moeders groep van de grond komt omdat moeders niet over de opvoeding van hun kinderen of hun problemen willen praten. Mocht het lastig zijn verschillende groepen te organiseren dan maken we gebruik van sleutelfiguren die het vertrouwen van de gemeenschap hebben om ons te helpen met het vinden van de moeders.

2. Sleutelfiguren en Bondgenoten: Bevorderen van de samenhang tussen verschillende gemeenschappen in de wijk

Probleem:

In sommige buurten in het focusgebied staat het samenleven onder druk. Buurtbewoners voelen zich vervreemd, voelen zich niet (meer) thuis in hun mogelijk verloederde buurt, ervaren ongemak in het contact met buurtgenoten uit andere bevolkingsgroepen. In de focusbuurten in Roosendaal leven veel verschillende culturele gemeenschappen naast elkaar. Dit leidt op sommige plekken tot onrust. Wanneer er sociale onrust ontstaat tussen gemeenschappen in een buurt is het problematisch als er geen duurzame verbindingen zijn met de lokale gemeenschappen. Als dit netwerk ontbreekt kunnen verschillende groepen tegenover elkaar komen te staan en leiden tot polarisatie die de sociale stabiliteit in het focusgebied onder druk zet.

Activiteiten:

Werven en trainen sleutelfiguren

We benaderen, werven en trainen sleutelfiguren zodat zij ontmoeting tussen gemeenschappen kunnen organiseren om zo wederzijds begrip te ontwikkelen. Sleutelfiguren worden ondersteund in het organiseren van ontmoeting door middelen, begeleiding, regelen van locaties etc. We gebruiken schoon, heel en veilig als instrument om inwoners actief te maken wanneer zij zich druk maken om hun verloederde buurt. Door sleutelfiguren te werven en in te zetten krijgen we toegang tot deze, voor ons vaak onbereikbare, gemeenschappen. De sleutelfiguren kunnen zich zo ontwikkelen tot rolmodel en meer leiderschap richting de gemeenschap zelf tonen. We laten de sleutelfiguren onderdeel worden van het gebiedsnetwerk, zodat deze nog verder wordt verstevigd en zij op termijn ook een signalerende functie kunnen hebben in het vroegsignaleren van armoede en schulden en het vergroten van het bereik van de regelingen. Een van de sleutelfiguren waar we dit project mee starten is een jeugdburgemeester, mogelijk zelf in contact geweest met politie of justitie, die als positief rolmodel voor andere jongeren kan fungeren.

Organiseren bijeenkomsten

Via het gebiedsnetwerk organiseren we daarnaast bijeenkomsten met de sleutelfiguren om blinde vlekken te identificeren. De activiteiten die we organiseren richten zich op sociale cohesie, begrijpen van andere culturen etc. zo dragen we bij aan een meer cultuursensitief netwerk.

Beoogde doel activiteiten:

Een van de manieren om polarisatie op lokaal niveau te bestrijden is het ontwikkelen van een netwerk van sleutelfiguren, gemeente en andere partners. Met deze activiteit willen we de samenhang binnen de wijk tussen verschillende (culturele) gemeenschappen vergroten. Ook willen we via sleutelfiguren meer kennis krijgen van gemeenschappen waar in de buurten wij nu nog moeilijk toegang tot hebben. Dit is iets waar vanuit de gemeente en het Rijk specifiek in Kroeven en Langdonk al inzet op wordt gepleegd, dit willen we uitbreiden naar de gemeenschappen in andere focuswijken.

Maatschappelijke effecten (outcome):

Toegang tot gesloten gemeenschappen en meer ontmoeting tussen gemeenschappen.

Resultaten (output):

Sleutelfigurennetwerk (geworven en getraind) in positie van minstens 35 sleutelfiguren.

Aansluiting doelstellingen Rijk:

Door het inzetten van sleutelfiguren in de wijken zetten we in op de beschermfactor organiseren van ontmoeting tussen verschillende individuen en gemeenschappen en daarmee het vergroten van de maatschappelijke veerkracht. Daarmee draagt dit project bij aan de doelstellingen van het Rijk om veerkracht en weerbaarheid van inwoners te vergroten om zo de sociale stabiliteit te verhogen.

Partners:

Gemeente Roosendaal

Inwoners

Welzijnspartijen

Risico's:

Een risico is het vinden van de juiste sleutelfiguren. Om dit te voorkomen is het belangrijk om allereerst bewust te zijn van welke gemeenschappen we niet bereiken en extra tijd te besteden in het actief opzoeken van deze gemeenschappen op plekken waar zij zich normaliter bevinden.

Begroting Veerkracht en Weerbaarheid

VEERKRACHT EN WEERBAARHEID	Bijdrage Rijk 2023	Eigen bijdrage 2023	Eigen bijdrage 2024	Eigen bijdrage 2024	Eigen bijdrage 2025	Eigen bijdrage 2025	Totaal Rijk	Totaal inclusief eigen bijdrage
Moeders voor Moeders	50.000		50.000		50.000			
Inzet van sleutelfiguren in de wijk	35.000	75000	35.000	75000	35.000	75000		
	85.000	75.000	85.000	75000	85.000	75000	255.000	480.000
					0		0	

RE-INTEGRATIE

Interventie:

Training en inzet klantmanagers in project: “Doen wat (wel) werkt – kleine oplossingen met groot effect”

Probleem:

Het Werkplein Hart van West-Brabant voert voor gemeente Roosendaal de participatiewet uit. De klantmanagers van het Werkplein zijn momenteel gehuisvest op het stadhuis van de gemeente en bereiken zij te weinig inwoners. Om inwoners beter te bereiken moeten zij op een andere manier leren werken, meer in de wijken en door naar inwoners toe te gaan. Momenteel hebben klantmanagers soms 300 tot 400 cliënten in hun caseload. Dit betekent in de praktijk dat een grote groep mensen soms wel jaren niet wordt benaderd. Daarnaast lopen partners op het gebied van arbeidsmarkttoeleiding te vaak aan tegen beperkingen die regelgeving soms oplevert, vooral bij mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, die net dat extra zetje nodig hebben. Het bijvoorbeeld niet mogen vergoeden van de kosten die gemoeid gaan met het behalen van een rijbewijs of aanbieden van een elektrische fiets terwijl zowel de aanvrager als de klantmanager het erover eens zijn dat het halen van een rijbewijs of het hebben van een elektrische fiets een sleutelrol heeft bij het kunnen vinden van betaald werk. Of alleenstaande moeders in het focusgebied die graag willen werken of stappen nemen richting de arbeidsmarkt maar daarbij belemmeringen rondom de opvoeding van kinderen, kinderopvang en hun financiën ervaren. Er zijn doorbraken nodig die dit soort belemmeringen voor arbeidsdeelname wegneemt.

Activiteiten:

Aansluiten klantmanagers bij gebiedsnetwerk

Alle klantmanagers verplaatsen van het stadhuis naar de wijken door aan te sluiten bij het gebiedsnetwerk, zodat hij of zij zichtbaar aanwezig is in de wijk en dat samenwerking met andere professionals verbeterd kan worden. Zij sluiten aan bij de reguliere overleggen en maken gebruik van de expertise van professionals in het gebiedsnetwerk om inwoners uit het focusgebied richting duurzaam werk te begeleiden.

Integrale aanpak: wegnemen van belemmeringen

Voor de korte termijn zetten we een traject in waar ruimte is voor innovatieve maatregelen en inzet van maatwerkbudget zodat het traject aansluit op de individuele behoefte van de inwoner. Mogelijke inzet van maatwerkbudget kan zijn op het op orde brengen van de thuissituatie door kinderopvang aan te bieden, schulden weg te nemen of ouders gratis taalonderwijs te geven. Daarnaast kijken we naar de inzet van inkomstenvrijlating, zodat werken daadwerkelijk loont. Ook bieden we ondersteuning bij gewijzigde financiën, zoals het ontvangen van een uitkering of vanwege werkaanvaarding

Extra inzet (extra) klantmanagers op 100 moeilijk bemiddelbare cliënten

Omdat we ons richten op mensen met een (overbrugbare) afstand tot de arbeidsmarkt in de focuswijken, die extra aandacht behoeven, is het van belang dat een aantal klantmanagers zich volledig kan richten op de 100 geselecteerde cliënten die een grote maar overbrugbare afstand hebben tot de arbeidsmarkt. Binnen bestaande bedrijfsvoering worden twee klantmanagers vrijgemaakt om dit mogelijk te maken. Belangrijk is dat het Werkplein hier niet wordt benadeeld op uitstroom.

Trainen klantmanagers

Om doorbraken op de langere termijn te realiseren is het belangrijk de klantmanagers op een andere manier leren werken. Door het volgen van de trainingen ‘Van Vraag naar Effect’ en ‘Effectief omgaan met stress in het sociaal domein’ leren zij hoe ze op een andere manier kunnen werken en wat zij binnen bestaande regels en kaders meer zouden kunnen doen dan dat zij nu doen. We maken de klantmanagers onderdeel van een zogeheten ‘doorbraakteam’, dat opereert vanuit de leefwereld in plaats vanuit het systeem. We laten hen ontwikkelen tot professionals die continu de regels ter discussie stellen en met verbetervoorstellen komen, om zo zo veel mogelijk mensen naar werk te kunnen leiden. Door de inzet van de doorbraakteams is de verwachting dat het maatwerkbudget op termijn niet meer nodig is.

Beoogde doel activiteiten:

Maatschappelijke effecten (outcome):

Zichtbaarheid klantmanagers vergroten en zo de drempel voor inwoners verlagen om in contact te komen. Inwoners met grote, maar wel overbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt zetten stappen in hun ontwikkeling richting de arbeidsmarkt. Zo dragen de activiteiten bij aan de ambitie 'Een zeker bestaan' uit het Ambitiedocument.

We leren van opgedane ervaringen en bedden deze lessen in in de werkprocessen en regelgeving van het Werkplein. Het Werkplein beschikt daardoor over instrumentarium dat uitstroom van moeilijk bemiddelbare inwoners helpt.

Resultaten (output):

In 2027 zijn twee klantmanagers vrijgemaakt om al hun aandacht te geven aan 100 cliënten met een grote, maar overbrugbare, afstand tot de arbeidsmarkt.

In 2027 werken alle klantmanagers gebieds- en mensgericht.

In 2027 stroomt 40 van de geselecteerde cliënten succesvol uit naar een stap richting de arbeidsmarkt door een opleiding, beschut werk of naar een betaalde baan.

Aansluiting doelstellingen Rijk:

Doordat klantmanagers meer gebieds- en mensgericht gaan werken, en zij meer tijd hebben om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te begeleiden dragen de activiteiten binnen dit project bij aan de doelstellingen van het Rijk om mensen in de focusgebieden (een stap) richting duurzaam werk te begeleiden. Ook verwachten we dat we met het gebruik van het maatwerkbudget een aantal van de 100 net dat laatste zetje richting duurzaam werk kunnen geven.

Plus op bestaande? Zo ja, hoe?

We zetten met deze activiteiten *extra* in op mensen met een overbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt. Dit doen we door klantmanagers leren om te 'doen wat wel werkt'. Daarnaast worden twee klantmanagers vrijgemaakt om zich volledig te kunnen richten op 100 moeilijk bemiddelbare cliënten, dit vraagt om extra inzet. Daarnaast worden de klantmanagers in de wijken gepositioneerd in plaats van in het stadhuis, waar ze nu werken, zodat de aansluiting met andere professionals binnen het gebiedsnetwerk wordt verbeterd.

Doelgroep:

Klantmanagers Participatiewet en 100 moeilijk bemiddelbare cliënten.

Partners:

Gemeente Roosendaal

Werkplein Hart van West-Brabant

WijZijn Traverse

Alwel

TWB

Werkgevers

Sociaal werkbedrijf (WVS)

Re-integratie partners

Risico's:

Een risico van dit project is dat we onvoldoende klantmanagers vinden om de caseload te verlagen of dat klantmanagers te kort op hun plek blijven zitten. Om dit risico te verminderen kijken we naar opties om de functie aantrekkelijk(er) te maken.

Begroting re-integratie

RE-INTEGRATIE	Bijdrage Rijk			Eigen bijdrage	Totaal Rijk	Totaal inclusief eigen bijdrage
	2023	2024	2025			
Verplaatsen klantmanagers en aansluiten bij gebiedsnetwerk werken	nvt	26.003	35.139	pm		
Integrale aanpak: wegnemen van belemmeringen	nvt	25.000	25.000	pm		
Vrijmaken klantmanagers voor gerichte inzet	nvt	100.000	100.000	pm		
Trainen klantmanagers mensgericht en gebiedsgericht	nvt	50.000	50.000	pm		
		201.003	210.139			411.142

ONTWIKKELING JONGE KIND

De interventies die we binnen het hoofdthema Ontwikkeling jonge kind uitvoeren vallen onder de 'eerste 1500 dagen aanpak', als uitbreiding op het landelijke programma Kansrijke start en vinden plaats via vier thema-lijnen:

- Lijn 1: Ondersteuning van het gezin
- Lijn 2: Bereik vergroten
- Lijn 3: Gezamenlijke training en coaching
- Lijn 4: Extra beroepskrachten

1. Bevorderen ondersteuning van gezinnen

Probleem:

Jonge kinderen ontwikkelen zich in interactie met hun omgeving, het gezin is hierbij vaak de belangrijkste omgeving voor jonge kinderen. Een groot deel van de ouders in de focuswijken lukt het niet om de ontwikkeling van hun kind voldoende te stimuleren en hebben vaker dan normaal te maken met complexe situaties als armoede. Deze ouders kunnen hulp en mogelijkheden gebruiken om wel hoogwaardige interacties te bieden aan hun kinderen zodat er geen vertragingen in hun ontwikkeling ontstaat.

Activiteiten:

Versterken en uitbreiden steunstructuur ouders en uitbreiden mamacafes

Ondersteuning thuis levert een belangrijke bijdrage aan de algemene ontwikkeling en in het bijzonder de leerprestaties van kinderen. Onze activiteiten zijn daarom gericht op het versterken en uitbreiden van de steunstructuur voor ouders in de opvoeding. Enerzijds gaat het dan om het uitbreiden van reeds bestaande aanbod en anderzijds om het vernieuwen van bestaande interventies en het toevoegen van nieuwe elementen.

Door de inzet van extra middelen kan het bestaande aanbod *In- en opstapje* en de *Voorleesexpress* en het aantal *Mamacafés* worden uitgebreid tot een dekkend aanbod in het focusgebied. Om een doorgaande ontwikkelingslijn te creëren naar de basisschool starten we aanvullend met de *Doorleesexpress* in de groepen 1,2 en 3 van de basisscholen in het focusgebied. Het *Mama Café Roosendaal* is een laagdrempelig initiatief voor (aanstaande) ouders/opvoeders om elkaar te ontmoeten. Het Café biedt een plek waar je gezellig koffie kunt drinken en ervaringen kunt delen. We voegen een inhoudelijk programma toe aan de cafés op basis van relevante thema's die aansluiten bij de behoefte van de deelnemers. Zo starten we met het geven van Nederlandse taallessen en informatie over opvoedvaardigheden. Om het bereik van ouders zo hoog mogelijk te laten zijn organiseren we de mamacafés op logische plaatsen voor jonge ouders, zoals de kinderopvanglocatie, de school of een centrale ontmoetingsplaats. Via de interventie versteviging gebiedsnetwerken (zie integrale deel, pagina 18) zorgen we voor aanwezige professionals met relevante expertise die deelnemers direct en ter plaatse kunnen helpen met informatie en advies en waar nodig bij de hand kunnen nemen in het organiseren diverse soorten van ondersteuning.

Beoogde doel activiteiten:

Maatschappelijke effecten (outcome):

We streven naar een positievere ontwikkeling van kinderen met een (risico op) onderwijsachterstanden. Door een ervaren steunstructuur neemt het vertrouwen van ouders en kinderen in de toekomst en hun perspectief daarin toe.

Resultaten (output):

Minder kinderen starten aan de basisschool met een onderwijsachterstand

Het bereik van de voorschool door kinderen met een (verwachte) onderwijsachterstand neemt toe

Het bereik van preventieve activiteiten op het gebied van ontwikkeling van het jonge kind neemt toe.

Aansluiting doelstellingen Rijk:

Met de genoemde interventies binnen lijn 1 dragen we bij aan de doelstelling van het rijk om de ontwikkelkansen van jonge kinderen die opgroeien in een minder stimulerende omgeving te vergroten. Door het laagdrempelig bieden van informatie en advies over opvoedthema's stimuleren we het gebruik van voorschoolse educatie.

Plus op bestaande? Zo ja, hoe?

Het reguliere aanbod vanuit de lokale Jeugdagenda en het onderwijsachterstandenbeleid breiden we uit met extra aanbod op logische locaties in het focusgebied.

Doelgroep:

Ouders en hun kind tussen 2 tot 6 jaar met een risico op onderwijsachterstanden.

Partners:

Kinderopvang

Onderwijs

Gemeente

Welzijn

MEE West-Brabant

Wijzijn Traverse

TWB

2. Vergroten bereik voorschoolse educatie

Probleem:

Zeker 12% van de geïndiceerde peuters neemt geen deel aan een voorschoolse voorziening. Dit heeft als gevolg dat een groot deel van de kinderen in de focusbuurten met achterstanden aan het basisonderwijs beginnen.

Activiteiten:

Inzet peuterconsulenten

Het bevorderen van deelname aan voorschoolse educatie vergroot de kansen van jonge kinderen en zorgt voor een natuurlijke ontmoeting tussen ouders. We starten met de inzet van 2 fte peuterconsulenten om ouders te informeren over het belang van voorschoolse educatie. De peuterconsulenten worden gepositioneerd op een logische plek om deze ouders te bereiken, zoals bij het consultatiebureau of een verloskundige praktijk. Zij nemen ouders gelijk bij de hand mee en helpen bij procedures, bijvoorbeeld het aanvragen van kinderopvangtoeslag of de inschrijving bij de kinderopvang. Om ook ouders te bereiken die niet bij het consultatiebureau komen zetten we de peuterconsulenten ook in, in de wijk. Via bijvoorbeeld een addendum bij het contract kunnen de peuterconsulenten aan het consultatiebureau of de verloskundigepraktijk worden toegevoegd. Daarna kunnen de peuterconsulenten geworven worden. Hierbij kijken wij naar de functiebeschrijving van al werkende peuterconsulenten in het land.

'Gratis' VE

Op het moment biedt de gemeente al compensatietoeslag aan eenverdiengezinnen en kunnen tweeverdieners gebruik maken van kinderopvangtoeslag. Daarnaast bestaat een armoederegeling, waarvan ouders gebruik

kunnen maken als zij de ouderbijdrage niet kunnen betalen. Financiering hiervoor loopt van de gemeente naar de ve-aanbieders. Bij het aanbieden van gratis ve-aanbod wijzigen wij de financiering door het gehele aanbod te subsidiëren. Via onder andere de inzet van de peuterconsulenten, het consultatiebureau en de communicatiecampagne zorgen wij ervoor dat ouders ook daadwerkelijk hun kind inschrijven op een ve-locatie. Om te voorkomen dat gratis voorschoolse educatie te vrijblijvend wordt en kinderen wel inschrijven, maar toch niet komen, denken we na over een lage drempel, zoals een minimale ouderbijdrage met een minimale administratieve last en zonder bureaucratische drempels.

Communicatiecampagne voorschool

We zetten een communicatiecampagne op om deelname aan ve-aanbod te stimuleren. Samen met het consultatiebureau, voor- en vroegscholen komen wij tot een communicatiecampagne met materialen om het gebruik van ve-aanbod te stimuleren. Communicatie wordt hierbij gebruikt als middel om beweging te realiseren. We leggen daarbij de focus op de educatieve meerwaarde van de voorschool, om het beeld te veranderen dat de voorschool vooral opvang biedt voor werkende ouders. Dit doen we naast de gebruikelijke locaties als het consultatiebureau, ook op verschillende ontmoetingsplekken in de wijk en we zetten hier sleutelfiguren in om de boodschap ook in de voor ons gesloten gemeenschappen te verspreiden (zie interventie V&W;2).

Beoogde doel activiteiten:

Maatschappelijke effecten (outcome):

Het aantal kinderen dat in het focusgebied start met een onderwijsachterstand in groep 1 is afgenomen.

Resultaten (output):

Bereik van VE neemt toe in het focusgebied naar 95%

Aansluiting doelstellingen Rijk:

De interventies binnen lijn 2 ondersteunen elkaar in het vergroten van het bereik van voorschoolse voorzieningen. Door meer bekendheid te geven aan het belang van voorschoolse educatie, (financiële) drempels voor deelname weg te nemen en toeleiding beter te organiseren verwachten we belangrijke stappen te zetten in het aantal kinderen dat deelneemt aan voorschoolse educatie. Daarmee dragen we bij aan de doelstelling van het rijk om onderwijsachterstanden te voorkomen.

Plus op bestaande? Zo ja, hoe?

De inzet van Peuterconsulenten is een nieuwe interventie en daarmee een plus op het bestaande onderwijsachterstandenbeleid. In het huidige onderwijsachterstandenbeleid stimuleren we kinderen in de leeftijd van 2-4 jaar 16 uur per week VVE te volgen. Met de middelen uit Kansrijke Wijk kunnen we het bereik vergroten door de ouderbijdrage verder te verlagen.

Doelgroep:

Ouders met kinderen van 2 tot 4 jaar met een hoog risico op onderwijsachterstanden

Partners:

TWB
Verloskundigen
Kraamzorg
Onderwijs
Kinderopvang
Welzijn

3. Gezamenlijke training & coaching pedagogisch medewerkers ve en leerkrachten groep 1 en 2

Probleem:

De kwaliteit en gezamenlijke visie en taal ten behoeve van de doorgaande leerlijn bij de overdracht van de voorschoolse educatie naar de basisschool is voor verbetering vatbaar. Kinderen maken via de voorschoolse

educatie flinke sprongen in hun ontwikkeling, maar de snelheid van deze ontwikkeling neemt soms af wanneer zij in groep 1 terecht komen.

Activiteiten:

Gezamenlijk trainingsaanbod

Er komt een gezamenlijk trainingsaanbod voor de pedagogisch medewerkers van de voorschool en de leerkrachten groepen 1 en 2. Het trainingsaanbod sluit aan op het nog te ontvangen wetenschappelijk advies vanuit het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, wat in het najaar 2023 verwacht wordt. Op basis daarvan gaan gemeente, voor- en vroegscholen in overleg welk aanbod wenselijk is ter stimulatie van de samenwerking en doorgaande leerlijn van het kind en ter ondersteuning aan basisscholen ten aanzien van de vroegschoolse educatie. Hierbij komt er een algemeen aanbod voor het focusgebied en een specifiek aanbod per locatie. Het trainingsaanbod wordt ingekocht en/of gesubsidieerd via de gemeente. Het trainingsaanbod focust zich op de gebieden spelend leren, interactief voorlezen, ouderbetrokkenheid en de samenwerking/ doorgaande lijn tussen de voor- en vroegschool. Er wordt duidelijk in beeld gebracht wat de huidige stand van zaken is en waar per locatie de specifieke behoefte ligt.

Beoogde doel activiteiten:

Maatschappelijke effecten (outcome):

Verminderen van onderwijsachterstanden

Resultaten (output):

Verbeterde kwaliteit van de doorgaande leerlijn en onderwijs in de vroegschool.

Aansluiting doelstellingen Rijk:

Door extra in te zetten op deskundigheidsbevordering van pedagogisch medewerkers op de voorschoolse voorziening en leerkrachten in de groepen 1 en 2 verhogen we de kwaliteit van het onderwijs en het pedagogisch klimaat op de scholen en kindcentra in het focusgebied. Daarmee dragen we bij aan de doelstelling van het rijk om onderwijsachterstanden tegen te gaan.

Plus op het bestaande? Zo ja, hoe?

Daarnaast wordt extra tijd ingezet rondom het verbeteren van de samenwerking en doorgaande leerlijn voor- en vroegschool. Vanaf 2024 wordt gestart met 'koppelgesprekken' tussen locaties en worden bestaande afspraken rondom de doorgaande leerlijn geüniformeerd en aangescherpt. Ook het samenbrengen van de intern begeleiders uit het onderwijs met de pedagogisch coach van de kinderopvang draagt hier aan bij. Voor de extra tijdsinzet van personeel wordt dit (deels) gefinancierd via de interventie uit lijn 4 van dit thema.

Doelgroep:

Pedagogisch medewerkers voorschoolse voorziening en leerkrachten van groep 1 en 2 van de vroegschool

Partners:

Gemeente Roosendaal

Onderwijs

Kinderopvang

Interventie lijn 4: Extra beroepskrachten in groep 1 en 2 van de vroegschool

Probleem:

Een goede start in het onderwijs heeft een positief effect op het welbevinden alsook op de schoolprestaties van kinderen. Uit het pre-COOL onderzoek blijkt dat de educatieve kwaliteit van de vroegschoolse educatie lager is dan die van de voorschoolse educatie. Er zijn signalen dat de grote klassen voor een belangrijk deel ten grondslag zouden kunnen liggen aan de beperkte educatieve kwaliteit in de groep 1 en 2. Zo geldt er in de voorschoolse educatie een beroepskracht-kindratio van 1:8, terwijl een leerkracht in groep 1 en 2 gemiddeld 24 leerlingen onder diens hoede heeft. Dat maakt het voor leerkrachten, ondanks hun grote inzet, erg moeilijk om

te bieden wat jonge kinderen juist nodig hebben: veel directe, hoogwaardige interacties en spelend leren waarbij wordt aangesloten bij de interesses van het individuele kind.¹

Activiteiten:

Toevoegen educatieve kwaliteit in de klas

We hechten waarde aan het toevoegen van 'educatieve kwaliteit' in de klas. We zetten daarom 6 fte **extra** beroepskrachten in tbv de groepen 1 en 2 op de basisscholen in het focusgebied. Dit zijn ofwel een onderwijsassistent of een pedagogisch medewerker zijn. We kiezen daarbij bewust voor het creëren van combinatiebanen tussen voor- en vroegschool om op deze manier de samenwerking en doorgaande leerlijn te versterken. Zo is er meer aandacht voor doorgaande ontwikkeling van het kind. We maken binnen de alliantie duidelijke afspraken over de taken van de extra beroepskrachten en de verdeling op de inzet tussen de voor- en vroegschool en het werkgeverschap van deze nieuwe beroepskrachten. Via overleg met de voor- en vroegscholen wordt in beeld gebracht of de ingezette interventie tot verbetering in samenwerking en expertise hebben geleid. En in welke mate deze inzet van invloed is op de positieve ontwikkeling van kinderen met een onderwijsachterstand.

Beoogde doel activiteiten:

Maatschappelijke effecten (outcome):

Het verminderen van onderwijsachterstanden bij kinderen in de groepen 1 en 2 van de reguliere basisscholen in het focusgebied.

Resultaten (output):

Een hogere kwaliteit onderwijs in de groepen 1 en 2 van alle negen basisscholen in het focusgebied.

Aansluiting doelstellingen Rijk:

Met het beschikbaar maken van extra personeel in zowel de voor- als vroegschool binnen het focusgebied voegen we nadrukkelijk educatieve kwaliteit toe in de contacten met kinderen. Hierdoor is meer tijd om vaardigheden op het gebied van taal en sociaal- emotionele ontwikkeling te leren. Daarmee dragen we bij aan de doelstelling van het rijk om onderwijsachterstanden tegen te gaan.

Een plus het bestaande? Zo ja, hoe?

De inzet van extra beroepskrachten in de vroegschool is een aanvulling op het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid en kan via Kansrijke Wijk op de scholen in het focusgebied ingezet worden.

Doelgroep:

Kinderen in de groepen 1 en 2 van de reguliere basisscholen in het focusgebied.

Partners:

Onderwijs

Kinderopvang

Gemeente Roosendaal

Risico's:

Krapte op de arbeidsmarkt zien we als belangrijkste risico op het kunnen uitvoeren van deze interventie. In de begroting is daarom een beperkt budget opgenomen voor een regionale wervingscampagne om starters op de arbeidsmarkt te enthousiasmeren voor deze banen. Daarnaast maken we graag gebruik van de expertise en ondersteuning van het ministerie van OCW, zoals aangegeven in de Handreiking lijn 4: programma jonge kind.

---

¹ [Handreiking lijn 4 programma jonge kind](#)

Begroting Ontwikkeling Jonge Kind

ONTWIKKELING JONGE KIND	Bijdrage Rijk 2023	Eigen bijdrage 2023	Eigen bijdrage 2024	Eigen bijdrage 2024	Eigen bijdrage 2025	Eigen bijdrage 2025	Totaal inclusief eigen bijdrage
Ondersteuning gezin							
In- en opstapje	15.000	95.000	15.000	95.000	15.000	95.000	
Voor- en doorleesexpress	25.000	0	35.000	0	35.000	0	
Mama cafés	35.000	0	50.000	0	50.000	0	
Bereik							
Peuterconsulenten	104.000	26.000	110.000	52.000	85.000	52.000	
Gratis' VE	10.000	2.500.000	750.000	2.500.000	775.000	2.500.000	
Communicatie	30.000	10.500	30.000	21.000	30.000	21.000	
Gezamenlijke training							
Trainingsaanbod	50.000	37.500	75.000	75.000	75.000	75.000	
Extra tijd samenwerking/doorgaande lijn	50.000	21.000	50.000	42.000	50.000	42.000	
Extra beroepskrachten							
Inzet extra fte	157.009	0	313.067	0	313.067	0	
		2.690.00	1.428.06	2.785.00	1.428.06	2.785.00	3.332.14
	476.009	0	7	0	7	0	2
							11.592.142

Begroting

Zoals eerder genoemd bevat deze versie van het uitvoeringsprogramma de uitwerking van interventies waar subsidie voor wordt aangevraagd via de SPUK Kansrijke Wijk. Om die reden is de begroting op deze interventies gebaseerd. Later wordt met het programmabureau de rest van het uitvoeringsprogramma verder uitgewerkt.

Voor de uitvoering van de interventies uit de SPUK Kansrijke Wijk vraagt de Alliantie Roosendaal een totaalbedrag aan van **€7.203.864** voor de periode 2023-2025. Komende maanden gebruiken we om de projectorganisatie voor de uitvoering van de interventies verder vorm te geven, als onderdeel en gekoppeld aan het programmabureau van het NP Roosendaal. Ook werken we de interventies verder uit, formuleren we waar nodig opdrachten voor aanbestedingen. Tevens werken we met de Alliantie samenwerkingsafspraken uit die nodig zijn om het gehele uitvoeringsprogramma tot een succes te maken.

INTEGRALE DEEL	Bijdrage Rijk 2023	Eigen bijdrage 2023	Eigen bijdrage 2024	Eigen bijdrage 2024	Eigen bijdrage 2025	Eigen bijdrage 2025	Totaal Rijk	Totaal inclusief eigen bijdrage
Verstevigen gebiedsnetwerk	140.002	35.000	282.483	35.000	284.095	35.000		
Inwonersfonds NP Roosendaal	49.000	10.000	50.000	10.000	50.000	10.000		
	189.002	45.000	332.483	45.000	334.095	45.000	855.580	990.580

ARMOEDE EN SCHULDEN	Bijdrage Rijk 2023	Eigen bijdrage 2023	Eigen bijdrage 2024	Eigen bijdrage 2023	Eigen bijdrage 2025	Eigen bijdrage 2025	Totaal Rijk	Totaal inclusief
---------------------	--------------------	---------------------	---------------------	---------------------	---------------------	---------------------	-------------	------------------

							eigen bijdrage
Uitbreiden training(saanbod) 'Omgaan met Geld'	25.000	pm	25.000	pm	25.000	pm	
AanDeBak-garanties met extra aandacht voor financiële kennis	150.000	pm	25.000	pm	25.000	pm	
Vroegsignalering, uitbreiden en normaliseren gesprek over financiën/armoede	275.000	pm	87.000,0	pm	87.000,0	pm	
Pilot Brood en Rozen	60.000	pm	33.000	pm	33.000	pm	
	510.000		170.000,0		170.000,0		850.000

	Bijdrage Rijk 2023	Eigen bijdrage 2023	Eigen bijdrage 2024	Eigen bijdrage 2025	Totaal Rijk	Totaal inclusief eigen bijdrage
VEERKRACHT EN WEERBAARHEID						
Moeders voor Moeders	50.000		50.000	50.000		
Inzet van sleutelfiguren in de wijk	35.000	75000	35.000	75000	75000	
	85.000	75.000	85.000	75000	255.000	480.000

	Bijdrage Rijk 2023	Eigen bijdrage 2024	Eigen bijdrage 2025	Totaal Rijk	Totaal inclusief eigen bijdrage
RE-INTEGRATIE					
Verplaatsen klantmanagers en aansluiten bij gebiedsnetwerk werken	nvt	26.003	35.139		
Integrale aanpak: wegnemen van belemmeringen	nvt	25.000	25.000	pm	
Vrijmaken klantmanagers voor gerichte inzet	nvt	100.000	100.000	pm	
Trainen klantmanagers mensgericht en gebiedsgericht	nvt	50.000	50.000	pm	
		201.003	210.139		411.142

	Bijdrage Rijk 2023	Eigen bijdrage 2023	Eigen bijdrage 2024	Eigen bijdrage 2025	Totaal inclusief eigen bijdrage
ONTWIKKELING JONGE KIND					
Ondersteuning gezin					
In- en opstapje	15.000	95.000	15.000	95.000	
Voor- en doorleesexpress	25.000		35.000	35.000	
mam cafés	35.000		50.000	50.000	
Bereik					
Peuterconsulenten	104.000	26.000	110.000	52.000	85.000
Gratis' VE	10000	2.500.000	750.000	2.500.000	775.000
Communicatie	30.000	10.500	30.000	21.000	30.000
Gezamenlijke training					
Trainingsaanbod	50.000	37.500	75.000	75.000	75.000

Extra tijd samenwerking/doorgaande lijn	50.000	21.000	50.000	42.000	50.000	42.000		
Extra beroepskrachten								
Inzet extra fte	157.009	0	313.067	0	313.067	0	3.332.14	2
	476.009	2.690.00	1.428.06	2.785.00	1.428.06	2.785.00	0	11.589.000,0
							1.500.00	
							0	
							7.203.86	
							4	

Monitoring

De monitoring van Kansrijke Wijk zal plaatsvinden langs vier inhoudelijke lijnen, de vier inhoudelijke ambities van het uitvoeringsprogramma. Het gaat daarbij om: armoede en schulden, veerkracht en weerbaarheid, re-integratie en de ontwikkeling van het jonge kind. We sluiten voor de monitoring van effecten (outcome) aan bij de kernindicatoren vanuit het Rijk. Het Rijk heeft de metingen van de kernindicatoren beschikbaar gesteld via het dashboard Focusgebieden. Dit dashboard biedt de mogelijkheid om te vergelijken met andere focusgebieden, (clusters van) gemeenten en het landelijk gemiddelde. Indien nodig vullen we de selectie van kernindicatoren aan met maatwerkindicatoren.

We zetten zowel landelijke als lokale bronnen in. De lokale bronnen bieden de mogelijkheid om te verdiepen tot op het niveau van de CBS buurten, belevingscijfers op te halen en om trends in de tijd te signaleren. De Bewonersenquête en de Vitaliteitskaart zijn twee waardevolle lokale bronnen voor de monitoring van Kansrijke Wijken:

- De Bewonersenquête wordt elke twee jaar uitgezet onder een grote steekproef onder inwoners en is hoofdzakelijk gericht op leefbaarheid en veiligheid. Het gaat hierbij om de beleving, het gevoel, van inwoners. Dit is waar we ons met het hele NP Roosendaal op richten.
- Roosendaal in Cijfers/Vitaliteitskaart visualiseert deze belevingscijfers en verrijkt dit met registratiecijfers. Op basis hiervan ontstaat een beeld van de 'vitaliteit' van de wijk en buurten in gemeente Roosendaal. Een doorontwikkelde versie van de Vitaliteitskaart verschijnt dit najaar.

Voor de brede monitoring van het NPR zal een monitoringsplan worden ontwikkeld. Hierin krijgen onder meer leidende principes, uitgangspunten en methodieken een plek.

De doelstellingen van het uitvoeringsprogramma Kansrijke Wijk willen we de komende drie jaar realiseren. Dat vraagt om een aanpak waarbij we niet alleen kijken naar outcome (effecten), maar ook naar activiteiten (throughput) en resultaten/prestaties (output). Immers, de impact van interventies is minder snel zichtbaar in indicatoren die gericht zijn op effecten (outcome).

Voor het monitoren van activiteiten en resultaten is het belangrijk om aan de voorkant afspraken te maken met de betrokken partners. Een deel van de onderwerpen van Kansrijke wijk vraagt om een nadere operationalisering voordat gestart kan worden met monitoring. Deze operationalisering wordt in samenspraak met partners uitgevoerd.

We houden het aantal indicatoren beperkt, zodat een overzichtelijk monitoringsinstrument ontstaat en de registratielast beperkt blijft. Dit vraagt vooraf om kritisch na te denken over

de keuze van de indicatoren. Het is belangrijk om ervan bewust te zijn dat er mogelijk blinde vlekken ontstaan. Het is mede daarom verstandig om kwantitatieve monitoring aan te vullen met kwalitatieve monitoring. Op die manier gaan we niet alleen 'tellen', maar ook 'vertellen'. Hiermee ontstaat een breder én dieper beeld. We zoeken hierin de samenwerking met kennisinstelling Avans Hogeschool.